DĚTSKÉ

DIVADELNÍ HRY

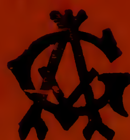
- A -

VÝSTUPY

pro děti

ČESKO-AMERICKÝCH ŠKOL.

Napsal a upravil
B. HLADKÝ,
učitel IV. třídy Školy "Vojta Náprstek."

NÁKLADEM AUG. GERINGERA,
150 W. 12th St., Chicago, Ill.

A childs

theater plays and acts

for the children

of the Bohemian-American schools

DĚTSKÉ

DIVADELNÍ HRY

- A -

VÝSTUPY

pro děti

ČESKO-AMERICKÝCH ŠKOL.

Napsal a upravil

B. HLADKÝ,

učitel IV. třídy Školy "Vojta Náprstek."

NÁKLADEM AUG. GERINGERA,

150 W. 12th St., Chicago, Ill.

Měšťanka a venkovanka.

Sestřenice: Kačenka Zemanová (přemrštěná slečinka) 12 let stará — Boženka Sláva (srdečné venkovské děvče) 10 let stará.

OBRAZ 1.

Kačenka (přemrštěně upravené šaty, slunečník, v ruce cvikr (lorgnet), který každou chvíli k očím pozvedne, chtíc nápodobit velkou dámu. Vstoupí vzdorovitě.)

Nevím, co si ta moje ma o mně myslí! Pojednou mi nařídí, bych šla na nádraží, že prý tetinka posílá svou dceru Boženu, mou sestřenici, k nám do Prahy, aby zde navštěvovala výrobní školu a že ona, jak bylo ujednáno, se u nás ubytuje a *doufá* prý, že budou s Kačenkou dobré kamarádky.

Fi donc! Jak sprosté! Ta teta nedbá nic dobrého tonu, mluví o mně tak hloupě a ví přec dobře, že nyní užívám svého druhého jména Olga! A má přec míti tolik ohledů napsat aspoň *slečna*. Je vidět, že nezná společenských mravů a že zakrněla na venkově.

(Přejde.) Tak jsem poslaná, jíti naproti té *husičce,* té mé sestřenici — aby prý nezabloudila! Co mi po ní? Vím, že je posud tak hloupá, jakou jsem ji seznala loni; o jiném nedovede mluviti než o polích, lukách, drůbeži, a pras..., ale věru se to stydím říci, — bez toho Mojžíš to židům zapověděl jísti. Ale o modě, kloboukách, rukavičkách, jako mé drahé přítelkyně se dovedou baviti, o tom nemá ani ponětí! — (Směje se. Hahaha! Již si napřed představuji, jak bude nemotorná, jak bude směšně vypadat, neb ještě nikdy ve velkém městě nebyla. (Zamyslí se.)

Ale co tomu řeknou moje drahé přítelkyně? Vím, že ta uštěpačná Julie bude ohrnovat nos! A což komtes Henrieta, ta se mnou nebude více ani mluvit, až mne uvidí v tak nerovné společnosti.

Jak ráda bych se tomu všemu vyhnula, však přísný rozkaz mé "má" přinutil mne té husičce jít naproti. Ale nepůjdu až na nádraží, schovám se někde zde, bych viděla, jak se bude Boženka tvářiti, až nikoho na nádraží nenalezne, jak bude se báti, jak se rozpláče, a to bude švanda, dám to pak k lepšímu mým drahým přítelkyním, hahaha, to se nasmějeme. Však vlak již přijíždí, musím se honem schovati. — (Schová se za keř.)

OBRAZ 2.

Boženka (vstoupí po vesnicku, však vkusně oblečena, na ruce košík.)

Co si já ubohá nyní počnu? Nikdo mi nepřišel naproti a přece matinka tetince psala, že přijedu. Nezbývá mi nic jiného, musím sama byt tetinky vyhledati. Jsem ráda, že unikla jsem tomu hluku v nádraží, hlava mi šla kolem, bylo mi tak úzko a dusno v tom ohromném množství lidí. Zde jest aspoň tišeji. Počkám, až někdo půjde kolem, pak se zeptam.

(Vřele.) Ach ty drahý, zlatý venkove! Ty mi zde budeš scházeti! O jak se mi bude zde stýskati! Jak těžce se to zde dýchá, a ty domy, ty vysoké domy, zdá se, že na mne padají.

Kde skytá se tu pohled na sytou zeleň našich niv, kde může se oko pokochat krásou lesů? O, zdá se mi, že zde budu jako ptáče v kleci. (Lítostivě.) Aspoň kdybych zde měla svou matinku, svou dobrou zlatou mamičku (vesele) já, já bych ji zhubičkovala a již bych ji od sebe nepustila.

(Vážně). Ale pozor, Boženko, slíbila's matince, že budeš hrdinkou! Nuže, dokaž to, hled' se přemoci a odměnou ti bude to vědomí, že jsi matinku svou uposlechla, když ti nařizovala, bys v Praze byla veselá a neplakala

Já ale dobře viděla, jak se při slovech těch

obrátila a zástěrou slzy si utírala. O, vím, ze její starostlivá hlava myšlénkou jest u mne. — Mne napomínala k hrdinství a sama nemohla slzy potlačiti. Ač budu matinku svou každých čtrnáct dní viděti, nevím, nevím, jak to přečkám — bude mi velmi — velmi smutno.

Těším se již na svou sestřenku, jak se budeme spolu učiti, hráti, na procházky choditi.

Však podivno, — posud nikdo nejde, jsem na velkých rozpacích. "Co počíti"?

(Kačenka vystoupí z úkrytu.)

OBRAZ 3.

Božena. A zde nějaká dívka, musím se zeptati — (jde k ní). Má drahá dívenko, nemohla by's mi říci, kde bydlí dvorní rada pan Zeman?

Kačenka (dá si cvikr na nos, *mluví stranou*: Nepoznala mne! "Fi donc". Ani neumí slušně osloviti.

Co pak jsem nějaká její dívenka? Musím jí dáti ponaučení, jak se má dáma mého stavu osloviti, dnes už nejsem více její kamarádkou jako před lety. Co by tomu řekly moje přítelkyně (hledí upřeně na Boženu.)

"Poslouchej, děvče, až podruhé se budeš něco ptáti dámy as takové, jako jsem já, nesmíš mluviti tak hloupě, tak po venkovsku.

Pamatuj si jednou pro vždy, že jsem slečna "Olga fon Zeman". (Stranou.) Pověděla jsem jí jak se patří!

Božena (stranou). Jest to možné? Toť má sestřenice — ale jak spanštělá! "Počkej, dám ti trochu ponaučení, bys nemyslela, že jsme na venku tak hloupí.

(Ku Kačence). Tedy milostivá slečna se jmenuje Olga fon Zeman! O, je, to já nevěděla.

Můj tatínek má doma také něco od fon, (přemýšlí) jak pak se to honem jmenuje? Mám to hlavu! Nemohu si vzpomenouti a vím, že se do toho mluví. Všecko se mi zdá, že to první slovo se jmenuje tak nějak jako tele a to druhé fon, telefon, aha to si budu lehce pamatovati.

Kačenka (směje se.) Hahaha, jak je naivní. (Zamyslí se.) Ale, ale mně se zdá, že to house si ze mne tropí šašky.

Božena: Slečno Olgo, é, honem, jak se to jmenujete, a už to vím, fon Zeman. Právě hledám svou sestřenici, která se jmenuje též Zemanová, však žádná Olga, už zas si nemohu vzpomenouti na to prožluklé slovo, co to mám jen za hlavu?

Kačenka (pro sebe). Věru, zalkla bych se zlostí! Co to myslila s tím telefonem? Je to od sestřeničky trochu nešetrné! Jest tak hloupá? Nebo se mi posmívá? (Dupne si zlostně.)

To bych jí neradila. (K Boženě.) Doufám, že si ponaučení mé budeš pamatovati, a protože budeme déle pohromadě, snad nikdy nezapomeneš na mé vzdělání a oslovíš mne vždy tak, jak jsem ti pravila, neb věz, že's mou sestřenicí. Doufám, že nebudu muset se pro tvé chování před mými přítelkyněmi styděti.

Božena. Jest to možné? Tys, tys má sestřenka? Tys Kačenka? O, toť radost (líbá ji). Tu máš, tu máš, dej se přeci obejmouti.

Kačenka (se brání.) Boženko, nebuď tak divoká, to se nesluší lidem z města takovým způsobem se pozdravovati.

Hleď, mohla's mne as takto pozdraviti. — Předně podati mi svou ruku, hleď asi takto (nápodobí dospělou dámu) a říci asi takto: Mám tu čest poznati milostivou slečnu Olgu fon Zeman. A já bych ti odpověděla: Ano, má drahá! S mé strany jest mi potěšením seznati svou milou sestřenku slečnu Boženku Slávu.

Božena. Poslouchej, Kačenko, proč tak cize? Což nejsme přítelkyně? Víš, když jsi byla u nás, nebyla jsi tak hrdou, měly jsme se upřímně rády a nyní? Jaká se to stala s tebou změna. Pověz mi, jak se stalo, že se jmenuješ ustavičně Olgou a fon?

Moje matinka vždycky mluvila se mnou o malé žvatlavé "Kačence", tak jsme tě vždy jmenovali a ty najednou chceš býti Olgou.

Kačenka. Ustaň, neříkej mi více to ošklivé jméno "Kačenka", fi, jak sprosté, jsem slečnou a užívám své druhé jméno "Olga".

To první nechci více slyšeti, tak se volá na každou děvečku.

Božena (vezme košík na ruku a chce jíti zpět na nádraží).

Kačenka. Co činíš? Jdeš na nádraží zpět! Tato cesta vede k nám, pojď se mnou, budeme již netrpělivě očekávány.

Božena (prudce). Nikdy, nikdy, pojedu zpět domů, k mé starostlivé matince, k mému dobrému tatíčkovi, v tu naši klidnou vísku, kde nikdo mne a mou zlatou matinku neuráží, kde nikdo se nestydí za své poctivé jméno, za jméno, které jsem slyšela od mého tatíčka vždy s něhou a láskou vyslovovati. Věz, ty, ty, fon Olgo, že bys měla býti hrdou na poctivé české jméno "Kačenka", neb máš je po matince mé, která ti při pojmenování kmotrou byla. Myslila jsem, že najdu zde upřímnou družku, milou sestřenku, zatím našla jsem přemrštěnou, vyfintěno loutku! Hanba! Styď se! Ani chvilku víc tu nebudu!

Měj se dobře, Ty, ty *fouň* Olgo! (Odvrátí se od ní jako k odchodu).

Kačenka (pro sebe.) Dostala jsem co proto! Však Boženka má pravdu, musím ji opět udobřiti. (Zvolá.) Boženko, Boženko!

Božena (úsměšně se pokloní). Co se líbí urozené slečně fon Zeman?

Kačenka. Drahá sestřenko, prosím tě, neposmívej se mi více, jmenuj mne na dále "Kačenkou" a odpusť mi vše.

Boženka (obrátí se radostně). Jak že?— Opravdu?

Již se nestydíš za své poctivé jméno?

Kačenka. Ne! Vidím, že jsem chybila; nahlížím, že jsem byla pošetilou; ty, drahá sestřenko, ty's mne ponaučila, nyní poznávám, že jsi srdečnější a moudřejší než ostatní mé přítelkyně s jejich úlisnými řečmi, nebot' tobě podařilo se promluviti k mé duši, tobě podařilo se otevříti mé oči. Nikdy, nikdy už se nechci jmenovati Olgou, ale budu opět tvojí Kačenkou a upřímnou sestřenkou. Ted' však již pojďme k matince, která nás s touhou již očekává.

Božena. Nu a nebudeš se více za mne styděti? Ty, taková slečna?

Kačenka. Nikdy více, drahá Boženko! A na důkaz toho dej sem svůj košík, ponesu jej sama.

Božena. Vidím, že nyní jsi skutečně upřímnou. Však košík ponesu já, jsem tomu zvyklejší, pro tebe by byl těžký a pak se to ani k tvým šatům nehodí.

Kačenka (plačky). Vidím, že jsi mi přece neodpustila, a nevěříš v mé polepšení. Buď tak dobrá a nech mi ten košík nésti.

Božena. Nuže, budiž! Ponesem jej obě, to bude směšné, na jedné straně slečna z města, na druhé nepatrná venkovanka.

Kačenka. Nikoliv! To bude skvostné! — Již jsem přesvědčena, že jsi mi úplně odpustila.

Jak ráda zahodím tu svou slečnu a stanu se opět Kačenkou.

(Zpívá, *kde možno,* neb mluví.)

1. *Kačenka:*

Jak jsem já šťastná velice,
že poznala jsem tvé srdce,
více se nechci od fon zvát
a zase Kačenkou se stát.
Pýchu svou tu já zahodím,
skrovným rouchem se přiodím
mé srdce pro tebe dýše
odnaučila's mne pýše.

2. *Boženka:*

Tak se mi líbíš Kačenko,
teď roztomilá dívenko!
Hrdá jsem, že's to uznala,
sestřence za pravdu dala,
slzy ted' roníš radostí

tak jako dříve žalostí,
tvá pýcha jest vyléčena,
slečna v družku přetvořena.

Obě:

A nyní půjdem s radostí,
zbaveny velké starosti
budem se vždy rády mít
a spolu svorně stále žít.

(Odcházejí nesouce společně košík.)

KONEC.

Nápěv:—Valčík, "Vždyť jsme jen jednou na světě," od J. Pragra, vydáno v Praze III. Mostecká ul. Jos. Švábem.

Bratr a sestra.

Výstup se zpěvy.

Osoby: Marie as 15letá. — Honzíček, bratr as 11—12 let (lépe děvče za hocha přestrojené.) — Otec. — Matka.

Sbor: několik sester, možno-li v selském kroji. Jeviště: Pokoj, v pozadí okno, u něho židle a stůl.

Marie (vyjde se strany napolo obrácena k obecenstvu, napolo ku vchodu, mluví).

Nevím, nevím, co si již mám s mým bratrem počíti? (k obecenstvu). Vy jej ještě neznáte? No počkejte, to budete míti legraci (udeří se přes ústa) či pardon, chtěla jsem říci potěšení jej poznati. Je to s ním kříž! Jest čím starším, tím větším strašpytlem, všeho se leká, přes vše upadne, ba tak se mi skoro zdá, že je trochu přihlouplý — (důvěrně). Ale neříkejte to na mne mamince — to bych dostala. Ona mi vždy říká, že je takový dobráček, taková dobrá buchtička — — avšak co se mne týče, já bych mu mnohdy pro jeho hloupost dala pěkných pár za uši, neb pořádnou buchtu do zad. Však vzdor tomu mám jej přeci ráda, jest to náš dobráček. (Jde k oknu a hledí ven.)

A hle, právě ho vidím sem běžet! Však co to? On utíká sotva dechu popadá! — O jé, — o jé (vzkřikne) "Dej přece pozor, Honzíčku —! Pozor! — Bác! — No, ten tomu dal — (úzkostně) Snad si nic neudělal! (S údivem) Honzo. Honzo, co's to vyvedl? (Se smíchem) Hahaha. ten vypadá. Ubohý Honzíček! Proč se tak úzkostlivě ohlíží na vše strany? Musím jej zavolati! Pst! Honzíčku! Pojď sem, Honzíčku! Co pak se mu as přihodilo? Zajisté si z něho některý z hochů blázny udělal a notně ho postrašil. Musím, musím hleděti jej z toho strachu vyléčiti. Povím mu několik strašlivých povídek a až ho notně postraším, vysvětlím mu vše a doufám, že ho tím z jeho bázně vyléčím. (V tom vstoupí)

Honza (nesměle, celý pokřídovaný, na ústech a tváři umazán od povidel.) (Drží prst v ústech a nabírá k pláči)

Marie: Co jsi zas ty, nešťastný hochu. vyvedl.

Honzík: Počkej, povím to matince, že jsi mi utekla a nechala mne samotného si hráti: (plačky) Neumět hodně utíkat, již bys mne více neuviděla.

Marie: Ale, ale Honzíčku! Prosím tě, mluv rychle, co se ti stalo?

Honza. Jak jsi ode mne odešla, přišel ke mně Ferda Vyskákaný, hráli jsme si a on

povídal mi o těch zlých chicagských zlodějích dětí; jak jezdí v kočáře s gumovými koly, že je ani není slyšet; jak najednou vyskočí z kočáru. přilepí dítěti na ústa náplasť, tak že nemůže křičeti; pak je naloží do kočáru, odjedou s ním. Doma je zabijou, rozřežou, a dělají z nich všelijaké masti. A ze mne povídal Ferda, že by dělali fištron, protože jsem prý chlapík a mám za ušima.

Nevím, co tím myslel? Neb ač jsem si za uši pořád sáhal, nanašel jsem nic.

V tom, o, hrůza, Ferda vykřikne: Uteč, už jsou tady! Já se obrátím a v tom mi hodil jeden lupič náplast na oči.

(*Chlubně*): To víš, že nejsem tak hloupým jak vypadám, rychle jsem náplast strhl dolů a utíkám, utíkám co mohu, ještě zaslechl jsem pekelný smích, to dodalo mi nové síly: "Běžím! Běžím! . . . "

Marie. (vpadne)

Běžíš, běžíš, ty strašpytle, až do nádržky s vápnem. — —

Tys čím dále hloupější a bázlivější.

Honza. Já, já že se bojím? Já ani deseti čertů!

Marie. Kdyby byli namalovaní! ha, ha, ha! — —

Ale poslouchej Honzíčku, ten Ferda tě napálil.

Honza (otevře ústa a udiveně hledí na Marii): Že mne napálil?

Marie (přikročí k němu, sáhne mu na umazaná ústa od povidel)

(Směje se.) Vždy jsem si to ihned myslela, že si z tebe Ferda blázna udělal.

Honzík (hledí hloupě s ústy do kořán.)

Marie. Když ti to Ferda o těch lupičích vypravoval, a ty jsi se obrátil, přilepil ti na obličej koláč s povidlama! Ty jsi se ulekl, utíkal — — — — — — — — — (směje) ha, ha, ha! to se podařilo.

Honzík. To že byl koláč s povidly, koláč s povidly — (sáhá si prstem na ústa. Dá se do pláče).

Marie. Proč pláčeš?

Honza (škytavě) Já jej zahodil.

Marie. Nu, a co je na tom?

Honza. Já, já ho mohl sníst.

Marie (stranou) Je to přece "Budiž k ničemu", ať maminka říká co chce.

Musím jej trochu ponaučiti, zahraji mu malou švandu! postraším ho notně, pak mu zas vše vysvětlím, myslím, že si to zapamatuje a nenechá více ze sebe dělati šaška. Jest mi to tak líto, když vidím, jak se mu jeho spolužáci smějí a jej straší.

Marie (obrátí se k Honzovi)

Honzíčku, dej pozor, něco ti povím.

Honza (usedne a upřeně hledí na Marii).

Marie (počne vypravovati:)

Jsme na malé vesničce, sluněčko krásně svítí. —

Honza. Hehehe, ona myslí, že jsem hloupý a je sama hloupá, hehehe, vždyť tam sněží.

Marie: Mlč, povídám ti pouze povídku.

Marie (pokračuje) Jest krásný letní den.

Honza (vyskočí, poskakuje, ukazuje na hlavu).

Mařenko, Mařenko, mně se zdá, že hloupneš. Venku je mráz, jen to fičí! (K obecenstvu) Jé, jé, jé, ta je hloupá.

Marie: Honzo! Honzo! co si to s tebou počnu?

To se líčí pouze v té povídce.

Honza (táhle) A tak, jest to v té povídce.

Marie (pokračuje) Pomalu probouzí se lidé ze sna a radostně vítají den tak krásný.

Každý rád spěchá za svým povoláním, neb úroda na polích slibuje odměniti každého za jeho práci. Též my pilně pracujeme, pomáháme tatínkovi vázat snopy a těšíme se na ty dobré buchty a koláče z pšenice, která se nám urodila.

Honza (pláče.)

Marie. Proč pláčeš zas?

Honza. Já, já chci ty buchty! (protahuje se). Ale já nechci pomáhat, já bych se polámal.

Marie. Ale, ale, tys podařené kvítko! Skoro se mi zdá, že přeci nejsi tak hloupý, jak vypadáš.

Teď však již jednou mlč, ať mohu svou povídku dokončiti.

Honza. Už mlčím.

Marie (pokračuje) Však co to? Náhle na obzoru vyskočí mráček — dva — tři a již se spojují, my pracujeme se zdvojeným úsilím, abychom dostali pšenici pod střechu. (Vždy s větším důrazem). Však marné namahání! Obloha zatemňuje se vždy více a více, najednou zaskučí pronikavý vítr, zableskne se a bác! — klikatý blesk udeří a již jako by běsy pustil: Hrom tluče, kroupy padají, tlukou nás do (Honza od počátku až ku konci stupňuje svůj strach) hlavy, ledový dešť smáčí nás od hlavy k patě. My krčíme se u meze, pláčem bolem a zimou.

Honza (vyskočí) O jé, o jé! Již jsem celý promočený.

Marie (k obecenstvu). Tu to máte! Není tohle Janek?

Janku, Janku, ze všech Janků nejjankovatější, kolikrát ti mám říkat, že jest to pouze povídka.

Honza (hloupě se směje). Hehehe, já si hned myslel, že to jen povídka.

Marie (pokračuje:) Však dešť žene se vždy s větší a větší prudkostí, najednou protrhnou se oblaka, voda se hrne ze všech stran, z malých potůčků stávají se bystřiny a náš rybník plní se vždy více a více vodou, hráze již nestačí, protrhnou se a teď . . . O, hrůza! Jsme ztraceni . . . Voda sahá nám již po kolena, pó pás, po krk, už do úst se nabírá. (Honzík při tom vleze na židli a s té na stůl.

''Honzíčku, Honzíčku! Můj zlatý Honzíčku, zachraň mne!

Honzík (praští sebou na zem, křičí, mává rukama, jako by plaval.)

Marie (zdvihne jej, on však dále mává rukama).

Blázne, co tropíš?

Honzík. Plovu, abych se neutopil!

Marie. Ale! ale! (k obecenstvu). Kdybych aspoň v lékárně něco dostala pro tu jeho hlavu.

Honzíčku ! Honzíčku! Povídám ti ustavičně, že je to jenom povídka.

Honzík. A to jsi mi to nemohla hned říci! Já jsem se tak ulekl — tak mne tu u srdce (sahá si na žaludek) píchá — to mám hlad — to bych jed.

Marie stranou). Nevím, nevím, již sama pochybuji, že s tím strašpytlem něco svedu; zkusím to však ještě jednou. ''Honzíčku, Honzíčku!

Honzík: Co pak? Dáš mi ty buchty?

Marie. Ale jdi! myslíš ustavičně jen na jídlo. Dej pozor, povím ti ještě jednu povídku, nesmíš se však báti a mne vyrušovati.

Honzík. Já a bát! Co tě napadá! (vzdychne si.) To bych jedl, dáš mi buchty?

Marie. Dám, dám, však dříve ti povím ještě jednu povídku, nesmíš mne vyrušovati a pěkně poslouchati.

Honzík. No tak, již poslouchám, (zívá, hladí si žaludek a vzdychne si). To bych jedl.

Marie. Tak dávej pozor!

Přijel k nám vzduchoplavec s velikým balounem a oznámil, že zítra vystoupí nahoru do vzduchu, a že tomu, kdo se s ním odhodlá v balouně plouti, vyplatí tisíc dollarů.

My jsme se ihned přihlásili.

Honzík (uhodí sebe i Marii do prsou). To jako já a ty.

Marie. Budeš-li pak už jednou tichým.

Honzík. Už mlčím! Ale dáš mi ty buchty?

Marie (pokračuje:) Vystoupili jsme nahoru. O, jaká to rozkoš — zem ubíhala pod námi jako v pohádce a dole na zemi zdálo se nám vše čím dále menší a menší.

A ti lidé, jak směšní a maličtí mi připadali, zrovna jako mravenci. Zdálo se mi, že každý běží — běží a neví kam .—

Letíme vždy výše a výše. Jak rozkošné je koupati se v těch čistých, nezkalených vlnách vzduchových a pohlížeti s hůry na ten všední svět. — — —

(Zamlčí se — vykřikne) : Co to? Baloun se protrhl, plyn uchází! Ó padáme, padáme. — Baloun kloní se na stranu, vypadli jsme z koše — — a již letíme — letíme vždy s větší a větší prudkostí dolů do propasti, — — smysly nás opouští — — v tom děsný náraz — dopadli jsme na zorané měkké pole, (Honzík upadne), jsme zabořeni do polou v ornici, namaháme se marně vyprostiti, dech nám již dochází, dusíme se, jsme za živa pohřbeni. —

Honzík (vyskočí, počne se smát — běží ku vchodu.)

Marie: Kam to běžíš?

Honzík: (směje se). Ty jsi ale hloupá! Přeci pro motyku a lopatu! Nejdříve vyhrabu tebe a potom sebe. Já se nechci zadusiti.

Marie: Ale, Honzíku, to už přestává všechno! Nastav pořádně uši a napni trochu svou mysl, abys již jednou pochopil, že ti vypravuji povídku.

Honzík: Povídku, povídku — proč to tedy neřekneš hned. — Ale, Mařenko, to bych jed — !

Marie: Honzo, poslouchej naposled, však jestli mne ještě jednou vyrušíš, nedostaneš celý den nic jísti.

Maminka není doma a svěřila mi klíč od špižírny, dám ti, co budeš chtíti k jídlu, ale ne smíš mne více v mém vypravování vyrušovati.

Honzík: Už mlčím! (Sahá si na žaludek) Jé, to mně kručí v břiše, to bych jed! Mařenko. poslouchej, dostanu ty buchty?

Marie: Dostaneš, ale již poslouchej!

Honzík: Ale s mákem!

Marie: Třeba s mákem. — Tak poslouchej! — — —

Jsme doma, v kamnech příjemně zatopeno, venku třeskutý mráz. Dobře jsme se navečeřeli a po večeři vypravoval nám tatínek pěkné pohádky, na to uložili jsme se ku spánku.

Honzík: O, jé, to já rád! (Tiše) To bych jed!

Marie: (pokračuje) Spíme blaženě a zdá se nám o těch krásných princeznách a pokla dech.

Honzík: (vykřikne) Viď, Mařenko, o tom stolečku, jak se naň volá: "Stolečku, prostři se" a hned jsou na něm ta nejlepší jídla. Já bych křičel: "Stolečku, prostři se samými makovými buchtami.

Marie: Ale, ale neskákej mi ustavičně do řeči.

Honzík: No, no! Vždyť už mlčím. (Tiše) To bych jed. —

Marie: Však co se to najednou děje? Dech se nám úží, naše světnice naplňuje se dusivým dýmem, začíná nám býti horko, vždy větší a větší. — — —

V tom rána na okno a křik: "Zachraň se, kdo můžeš! Hoří, hoří!" Vyskočím z lože, vzbudím tě, — chceme utéci. Však marně hledáme východu, vše je obklopeno plameny, darmo jim utíkáme, plazí se vždy více a více k nám. Nikde spásy! Nikde záchrany. O, již chytají naše šaty!

Pomoc! Pomoc! Nechci zemříti tak mladá! Ó, jak to pálí! Honzíčku, Honzíčku, zachraň svou ubohou sestru.

Honzík: (po celou dobu toho vypravování se krčí, nohama i rukama pohybuje, jakoby se bránil plamenům, ku konci skočí na stůl a vyskočí oknem.)

Marie: (ohlédne se, vykřikne a dá se do pláče). O, já nešťastná! Co jsem to učinila? Co si mám nyní počíti? Co řeknu mamince? — Já, já mého drahého bratříčka svými povídkami k tomu dohnala, že skočil z druhého poschodí dolů. Ty můj zlatý, dobrý, nešťastný Honzíčku. —

(Žalostně). Již vidím tam dole tvou zohavenou mrtvolu — ó, já nešťastnice, musím, musím se zbláznit.

Ó, moje hlava!

(Něžně). Honzíčku, ty dobrý Jeníčku, kdybys žil, nikdy už bych tě nestrašila, ale zlíbala bych tě a napekla buchet, navařila kávy a všeho, všeho, čeho bys sobě přál. — Drahý milovaný bratříčku, vrať, vrať se a učiň svou sestru šťastnou! Však marné přání. (Divoce, jako v šílenství). Nehleď na mne tak vyčítavě, nesahej na mne tou ledovou rukou, ó, pusť, pusť mne pusť! hahaha! Kletba, kletba bratrovražednici.

Honzík: (vstoupí, vleče sebou bednu a praští s ní na zem).

Marie: (vykřikne) Už si jde pro mne! (omdlí).

Honzík: (běží k ní) Mařenko! Drahá sestřičko, co jsi se ulekla. Mařenko, probuď se to jsem já, tvůj bratříček.

Marie: (tak jako ze sna) Pryč, pryč ode mne! Popřej mi aspoň po smrti pokoj a odpusť, že jsem byla příčinou tvé smrti.

Honzík: Co pravíš, mé smrti? (Začne skákati a se smáti.) Ale, ale Mařko! Tys přeci hloupá! (K obecenstvu.) Tak se mi zdá, že má o kolečko více. (K Marii.) Nezabil jsem se, když skočil jsem do zahrady, padl jsem zrovna pod hrušku. Mým pádem prolomila se spuchřelá stěna stromu, já spadl do vnitř a hleď co jsem tam nalezl.

Marie: (povstane a objímá Honzíka) Bratře, drahý bratře! Jest to možné? Ty jsi živ!

Honzík: No jo! To přece vidíš. — Poslouchej Mařenko, to bych jed.

Marie: Již jdu, již jdu, můj zlatý bratříčku a přinesu ti všechny buchty ze špižírny.

Honzík: (skáče, chytne Marii a točí se s ní.)

Juchej! to bude živobytí!

Marie: Počkej, počkej, co jsi vlastně nalezl, počkej, podívám se. — — (Otevře bednu.) Ha, co to? Bedna plná dukátů a zde list nějaký. přečti jej, co tam stojí.

Honzík: Dej sem. (Čte). Nepřítel vtrhl do naší země, plení a vraždí napořád, bojím se, že přijdu též o život, a proto jsem zakopal své peníze pod naši rodinnou hrušku. V pádu mé smrti odkazuji je svým potomkům.

Pak-li je nalezne jiný, nechť je odevzdá na úřad proti dobré odměně.

Přikládám svůj podpis,

Václav Hruška.

Marie: Ty, ty, šťastný Honzíčku! Zlatý, chytrý Jeníčku! Ty, ty, nejsi hloupý, tys ten nejchytřejší hoch na světě. Tys našel poklad, který praotec náš před nepřítelem byl ukryl.

Sám pak i se svým bratrem, jemuž jedinému svěřil místo, kam peníze uschoval, byl ve válce zabit.

Pozůstalá rodina marně pátrala po skončené válce po ukrytých penězích, a jak mi již často tatínek vypravoval, musí nyní naše rodina těžce pracovati, by si svůj chléb vydobyla. — Však ty náš, (líbá jej), drahoušku, pomohl's nám všem, zvlášť našemu drahému otci, ten se již nebude muset tak namáhati. (Horlivě) Teď ať mi ještě někdo přijde říci, žes hloupý. Toho nečistě s koštětem vyprovodím. Pojď, pojď sem, drahý bratříčku, já, já tě musím zlíbati. (Líbá jej.) Tu máš, tu máš! — — —

Honzík: Hehehe, sestřičko! Že nejsem tak hloupým, jak vypadám, a že mne máš ráda?

Marie: Jestli tě mám ráda? Mám! Mám! Tys ten nejchytřejší hoch na světě. Podívej se, co máš peněz!

Honzík: Hehehe! Já to také říkám! —

Ale, to bych jed. — Jestli mne máš ráda. přines mi ty buchty.

Marie: Už běžím, už běžím! Však podívej se, již se vrací z pole celá naše rodina domů, to bude radostí, až spatří toto bohatství, nemohu se již udržeti, musím jim naproti a zvěstovati jim tu radostnou novinu. (Odběhne).

Honzík: Je to splašená Mařena, uteče,

buchty mi nedá a teď mi (plačky) je ti druzí snědí.

(Nyní vstoupí: *otec, matka, sestry a jeden přes druhého křičí.*

Otec: Jest to pravda, náš zlatý Honzíčku. pojď sem, dej, dej nám hubičku. (Jeden podává jej druhému a hubičkují jej.)

Honzík: Co se to se mnou děje? Jindy jenom: Honzo! Hloupý Janku! podej mi to, přines mi to, a dnes mne mohou samou láskou sníst. A já bych měl raděj ty buchty. (Zamyslí se.)

Věru, věru, skoro se mi zdá: (zpívá z národních písní, dle nápěvu, že peníze světem vládnou.)

Honza

Že peníze světem vládnou, staré přísloví,
že se jimi divy stanou, každý dobře ví:
s chuďasem je nyní amen,
ten jen aby lámal kámen:
žebrota, nuzota patří do kouta!

Sbor: (sestry, matka a otec.)
Jen, kdo peníze má,
ať na pána si hrá,
jen ten, jen ten,
ať na pána si hrá!

Marie: Ráda, ráda můj zlatej Honzíčku,
ráda, ráda tě mám!

Honzík: Jestli to jen pravda,že mne máš tak
rády?

Sbor: Ráda, ráda ráda Tě mám!

Honzík: Jestli to jen pravda, že mne máš
tak ráda?

Sbor: Ráda, ráda ráda Tě mám!

(Dle nápěvu milý Augustýn)

Otec.

Zde vidíte Honzíčka,
mého to synáčka
on jest chytrý jak liška
onť chytrost sám,
[: neb svojí bystrostí
pomoh nám ku štěstí,
hle, jest chytrý jak liška,
onť chytrost sám.:]

(Po druhé sbor opakuje poslední 4 řádky.)

Matka:

(Dle nápěvu: Já ty volky nepoženu.)
Teď mi všichni říct musíte, říct musíte,
že matku svou nepředčíte, nepředčíte,
já v Jeníčka hned věřila, hned věřila,
jeho chytrost vždy tušila, vždy tušila.
Nyní Vám to sám dokázal, sám dokázal,
čilost svoji Vám ukázal, Vám ukázal,
matky oko se nemýlí, se nemýlí,
jest to Jeník náš rozmilý, náš rozmilý.

Sbor:

Nyní nám to sám dokázal, sám dokázal,
čilost svoji nám ukázal, nám ukázal,
matky oko se nemýlí, se nemýlí,
jest to Jeník náš rozmilý, náš rozmilý.

Sestry:

(Dle nápěvu: Adámku náš.)
Bratříčku náš,
co ty nám dáš?
Vždyť ty máš peněz,
tak jako želez!
Bratříčku náš,
co ty nám dáš?

Honzík:

(Dle nápěvu: vystavím si skrovnou chaloupku)
Vystavím vám skvostnou chaloupku,
Všecko čisté jako na sloupku;
stromoví a křoví vůkol ní
budou dávat chládek k hovění.
Odtud nedaleko v háji
besídku vám spletu z májí,
až to všechno řádně provedu
pak si vás drazí, tam dovedu.

Sbor:

Odtud nedaleko v háji
besídku nám splete z májí,
až to všechno řádně provede,
pak si nás tam tam všechny dovede.

Marie:

(Dle nápěvu: Adámku náš.)

Bratříčku můj,
též při mně stůj,
vždyť jsem jedinou
toho příčinou,
že peněz máš!
Co ty mi dáš?

Honzík:

(Dle nápěvu: Hrály dudy u pobudy.)

Tvoje huba nabroušená,
pomohla mi ku zlatu
bez tebe bych byl jen hlupák,
teď však jsem kabrňák,
pěkný kočár Tobě koupím,
poznáš, že nejsem tak skoupým.

Sbor:

Pěkný kočár jí hned koupí,
při tom neprohloupí.

Marie:

Já nechci žádného, jen Honzu samého,
já nechci žádného, jenom Honzu.
Honza ten mne bude vozit v krytém vozu.
Honza ten mne bude vozit v krytém vozu
v krytém vozu, čtyřma koňma! Juchej!
Náš zlatý Honza, zlatý Honza!

Sbor:

My nechcem žádného, jen Honzu samého,
my nechcem žádného, jenom Honzu!
Honza ten nás bude vozit v krytém vozu,
Honza ten nás bude vozit v krytém vozu,
v krytém vozu, čtyrma koňma! Juch hej!
Náš zlatý Honza, zlatý Honza.

Marie:

(Dle nápěvu pochodu z prodané nevěsty)

Proč bychom se netěšili, netěšili,
s Honzíčkem se nebavili, nebavili,
vždyť má peněz jako smetí, jako smetí,
radujte se milé děti, milé sestry,
radujte se, milé sestry, vesele.

Sbor:

A teď hajdy hned do světa, hned do světa,
bude naše blahá cesta, blahá cesta,
kočárek si koupíme, si koupíme,
a vozit v něm se budeme, se budeme,
vozit v něm se budeme, se budeme.
(Všichni obklopí Honzíka a volají:)
Ať žije náš drahý, chytrý Honzíček!

Dva sirotci.

Marie 14 let stará — Karlíček 8 letý (lépe děvče přestrojené za hocha).

Jeviště: chudobná světnice.

Karlíček (sedí u stolu se skloněnou hlavou.)

Kde jen ta drahá sestřička tak dlouho zůstala, jindy než nastane soumrak, se vrací domů z práce. Dnes jest vždy větší a větší tma a ona ještě nepřichází. Nevím,co si počnu,já se té tmy tolik bojím. (Vstane). Jak mi srdéčko prudce bije, jako by mi puknouti chtělo; mně jest tak smutno, tak teskno, já, já se tolik bojím.

(Vřele.) Ty má drahá, milovaná matičko, Ty můj zlatý, dobrý tatíčku, proč jste nám odešli, oba, oba tak najednou? O, přijďte nazpět! Váš Karlíček, kterého jste tolik milovali, Vás na kolenou o to prosí a slibuje, že vždy bude Vás vroucně milovati, Vás ve všem poslouchati a nikdy, nikdy Vás nezarmoutí. (Zamyslí se). (Lítostivě.) Jděte pryč, vy zlí muži! Jděte pryč! Nedávejte tatínka s matinkou do těch ošklivých skříní, né, né, já nechci! (Vykřikne) Slyšíte! Ó, kam je odnášíte! Hrozní, necitelní muži! Vraťte, o vraťte mi tatínka s mamičkou. vraťte, vraťte mi je! Což nemáte žádného sli-

tování? (Výhrůžně). Počkejte, jen až budu velkým, vyrvu vám je a osvobodím své drahé rodiče. (Sedne ke stolu a pláče.)

Marie (vstoupí na ruce košíček, v němž chléb, máslo, šunka a nějaké ovoce. Karlík při vstoupení jejím zvedne hlavu, vyskočí a s jásotem padne Marii kolem krku.)

Karlík: Ty, má dobrá, zlatičká sestřičko, neopouštěj mne více, buď u mne. Ty ani nevíš, jak mi zde po celý den smutno. Dokud jsem ve škole, tam jsem rád, náš pan učitel jest velice hodný. Teprve když přijdu domů, a musím zde býti sám, než ty přijdeš, to se mi zdá tak nesmírně dlouho, že musím a musím plakati. Sestřičko, neodcházej více z domova, buď, prosím tě u mne.

Marie (stírá mu slzy s tváře).

Karličku, můj malý opuštěný bratříčku, opět pláčeš. Slíbil jsi mi včera, že budeš statečným, že si budeš po škole se svými spolužáky úlohy pracovati, pak že si s nimi pohraješ. — Mezitím přijdu domů já a tak by ti čas ten utekl. Nu a nebyl zde u tebe žádný z tvých spolužáků?

Karlík: Byli zde František a Václav sousedův, přinesli mi krajíc chleba a hrníček kávy, potom jsme si chvilku pohráli, však před chvílí volala je sousedka domů a tu jsem osamotněl a tolik, tolik jsem se bál.

Marie: Věřím, věřím ti to, drahoušku! Jak ráda bych u tebe zůstala, však víš dobře, že jest to nemožné! Tvoje sestřička musí celý den u dobrých lidí, co její slabé síly stačí, pracovati, aby pro tebe a sebe živobytí a přístřeší vydělala. A jak ráda a s hrdostí to činím, neb jsem to své nezapomenutelné matince slíbila, že budu seč mi možno o tebe se starati. A dík dobrým lidem, kteří mne za mou slabou dětskou práci dobře odměňují, že netrpíme ani nouze ani hladu.

Hleď, bratříčku, co vše jsem od dobré paní hostinské za výpomoc v kuchyni obdržela. — (Vyndavá vše na stůl.) Podívej se! Bochníček chleba, šunku, sýr, několik krásných jablek, to budeme mít dobrou večeři. A hleď, ještě celých padesát centů; nyní ti budu moci koupiti teplou zimní čepici, kterou již nutně potřebuješ.

Karlík (obejme ji). Ty dobrá, milá sestřičko; kdy se ti budu moci za tu tvou starostlivost odměniti? Však počkej, až budu 14 let stár, půjdu též pracovati, budu pilným, bych hodně vydělal a pak tobě, drahá sestřičko, za vše se odměním. (Zamyslí se)

Marie O čem pak, Karlíčku, opět přemýšlíš?

Karlík Jest mi opět tak teskno! Věř mi, rád bych byl veselejším, však nemohu, nemohu. O! Čím jsme se provinili, čím jsme si zasloužili,

že jsme naše drahé rodiče v takovém mládí ztratili. Jak krásný život vedli jsme dříve. Naše zlatá mamička, ač již delší dobu postonávala, nás každodenně ráno,než tatínek odešel do práce vzbudila,tatínek se s námi rozloučil, nás i matičku několikráte zlíbal a pak odešel do práce. Na večer běžívali jsme mu s radostí naproti a nemohli se již jeho příchodu dočkati. Náš drahý tatíček vždy s něčím na nás pamatoval a míval z toho velikou radost, když nás a matinku pěkným dárkem překvapil. Po večeři obyčejně prohlížel tatínek naše školní úlohy, potom vypravoval nám hezké pohádky, povídky, dějiny, učil nás znáti lásku k vlasti, nejen k té naší hrdé, bohaté americké, ale i k té naší mateřské slavnými dějinami proslulé a šlechetnou krví synů jejích skropené,vlasti české. Nikdy,nikdy, drahá sestřičko, nezapomenu na slova tatíčka našeho a budu jako on milovati ten dobrý statečný lid český a tu naši zvučnou řeč českou.

Marie. Výborně,bratříčku! Tak se mi líbíš, jak raduji se z toho, že tak dobře jsi sobě zapamatoval učení našeho tatínka.

Ano máš pravdu, drahý Karlíčku, budem říditi se příkladem našich rodičů a nezapomeneme, třeba jsme narozeni zde, na tu naši druhou vlast, na vlast našich rodičů, na vlast, na kterou můžeme býti hrdými, na naši krásnou vlast českou; ona nechť nám jest náhradou za rodiče,

které jsme v jednom dnu ztratili. Hrůzný den ten nikdy nezapomenu.Matinka naše churavěla srdeční vadou delší dobu, však otec náš odešel ráno, jako vždy pln života do práce a za hodinu na to přivezli jej těžce raněného, umírajícího domů. Matinka nepřipravena na ránu tu, skácela se bez života k zemi a probudila se jenom na krátkou chvíli k životu, by se s námi rozloučila, puklo jí srdce žalem. Jsme nyní sirotci, odkázaní sami ne sebe a na dobré lidi.

Také továrník,u něhož tatínek o život přišel. uložil pro nás na bance dva tisíce dolarů; z úroků peněz těch platíme nájem a šatstvo, ostatní musíme si vydělati a proto nic naplat,Karlíčku, nesmíme ustavičně naříkati, nezvratný osud nedá se změniti.

Myslím, že nejlépe uctíme památku našich milených rodičů, když upřímnou sesterskou a bratrskou láskou se budeme milovati.Hleď,drahý! Nejsme ještě nejchudšími na světě. Ty máš ještě sestřičku a já mám malého dobrého bratříčka. (Padnou si do náruče)

Zpívají neb deklamují.

Karlík:

Proč ta lípa u studánky
vždy se z jara zelená?
Proč sestřička moje drahá,
proč se o mne tak stará.

Marie.

Však ty dobře, můj bratříčku,
jistě dobře Ty to víš,
že mi naše milá máti
v starost Tě, drahý, dala.
Matičku Ti nenahradím
malá jsem jen sestříčka,
však co síly stačí moje,
milovat Tě budu vřele,
tys tak hodný, bratříčku,
pojď sem, drahý, neplač více,
hleď, máš ještě sestřičku.

(Opona zvolna padá)

Nápěv: Proč ta lípa u studánky od L. Vymetala
vydáno Jos. Švábem v Praze

Ukradené dítě.

Výstup se zpěvy ve dvou jednáních.

Osoby:

Matka (starší děvče) — Boženka, její dceruška (drobné děvče) — Marga, královna cikánů (starší děvče). — Elsa, vychovanka cikánů. — Listonoš (za jevištěm).

První jednání. Vše uvnitř pěkně zařízeno, na stolku, možno-li, malé aquarium, na levo okno a na pravo vchod do ložnice. U stolu sedí matka s dítětem a rozmlouvají.

VÝSTUP 1.

Boženka. Vid', má zlatá mamičko, že náš drahý tatínek se brzy navrátí, již jest to velmi, velmi dlouho, co jsme ho neviděli. (Chopí matku za ruku.) (Jásavě.) Matinko! Matinko! O, kdyby se ted' otevřely dvéře a můj zlatý, dobrý papínek v nich se objevil, vyskočila bych a takhle, takhle bych jej zlíbala. (Přiskočí k matce a počne ji rychle líbati).

Matka. Ale, ale, ty malý divochu! Pusť mne, pusť, již mi dochází dech.

Listonoš (hvízdne).

Boženka. Matinko, matinko, už je tu psaní! (Radostně poskakujíc, vyběhne ven.)

Matka (hledí za ní). Blahé, šťastné mládí! Kéž by nic zlého nezkalilo žití mé předobré dcerušky, jest to dobré dítě a zaslouží si plnou měrou naši lásku.

Boženka (se vrací a drží nad hlavou dopis). Od tatínka, od našeho drahého tatínka a hleď, matinko, jak mnoho známek jest na tom psaní, samé takové, které ještě ve své sbírce nemám, jé, to musí být tatínek velmi, velmi daleko.

Teď však, matinko, rychle psaní otevři a přečti, nemohu se dočkati, co nám tatínek píše, a kdy přijede.

Matka (vezme psaní, rozpečetí a počne čísti).

Boženka (sotva se matka na dopis podívá, rychle mluví).

Matinko, matinko, co pak nám tatínek píše? A kdy přijede? Přiveze mi panenku? Maličkou postýlku? Skříňku se zrcadlem a—a

Matka. Počkej chvilku, ty štěbetalko, ať mohu dopis přečísti, to nejde tak rychle, jak se domníváš

Boženka (dá si prst na ústa.) Už ani muk! (Znovu se zapomene, chce mluvit, však v čas vždy přiloží prst na ústa a po straně zahrozí). Ani muk.

Matka (nahlédne v dopis.) Těš, těš se, Boženko, na svého starostlivého tatíčka, těš se tím více, poněvadž zůstane již u nás doma a nepojede více na to ošklivé moře. (Obejme Boženku.) Konečně splněno vroucí mé přání! Konečně zbavena jsem mučivé starosti o drahý život mého chotě.

Slyš, slyš, Boženko, co tatíček náš píše! (Čte dopis).

Milovaná ženuško a můj ty malý zlatoušku!

Boženka: (přeruší čtení, mluví přítulně). Maminko, maminko, ten zlatoušek jsem já! Viď že!

Matka: (Hrozí prstem). Mlč přece, takto dopis nepřečtu nikdy.

Boženka: (Zakryje si ústa). Už ani muk!

Matka: (Čte dál.) Když před šesti měsíci jsem Vás, moji drazí, opouštěl, nepomyslel jsem na to, že úplně budu moci po této cestě svého nebezpečného obchodu zanechati a na dále jenom Vám, drahé dušinky, se věnovati. Radujte se se mnou, v krátkém čase se shledáme, bychom se již více nerozloučili. Měl jsem tenkráte neslýchané štěstí, loď naše pronikla za příznivého počasí ledovci tak daleko, kam dosud žádná loď před námi nedospěla. A tu měli jsme pravé žně. Za několik dní na lovili jsme obrovských velryb, tuleňů, zastřelili

množství medvědů, lišek, zvláště mnoho drahocenných lišek, modrošedých a stříbrných, jichž kožešina se rovná zlatu.

Měl jsem nejen veliké štěstí v lovu, ale i na cestě zpáteční. Neb sotva jsem přistál v prvním městě, prodal jsem nejen celý náklad lodě, ale i loď samotnou za padesát tisíc dolarů. Prodal jsem vše, jen něco pěkného jsem co dárek pro Vás uchystal.

Boženka: (Počne radostně skákati.) Náš hodný tatínek. (Běží k matce.) Matinko! Matinko! čti honem, honem co to bude.

Matka: Ty všetečko, za to, že mne ustavičně vyrušuješ, nepovím ti nic! Hádej sama.

Boženka: (Dá si prst na čelo.) Hm, hm, již vím, již vím! Tatínek nám přiveze mladou velrybu a (počne tleskati ručkama), já si ji dám do mého aquaria, viď, matinko!

Matka: (Dá se do smíchu.) Ty bláhová pošetilko, snad bys nechtěla mladou velrybu dáti do této malé nádoby. Musíš hádat dále.

Boženka: (Rychle.) Víš co, maminko, pošeptej mi to do ouška, že to potom hned uhodnu.

Matka: Ty malý šotku! Co mám s tebou dělati? Buď tedy zticha a poslouchej.

Boženka: (Položí prst na ústa.) Už ani muk!

Matka: (Pokračuje ve čtení.) Zaslal jsem hned při počátku lovu několik liščích koží do

přístavu, nechal je vydělati a ušíti z nich pěkné dva obleky, pro Tebe, drahá choti, a pro toho mého malého čertíčka.

Boženka: (Se zamyslí.) Maminko, maminko! Kdo je ten čertíček?

Matka: (Směje se.) To je naše malá štěbetalka, to je naše Boženka.

Boženka: (Srdečně se smějíc.) Hi — hi — hi — hi! To není pravda! Hi — hi — hi.

Já nemám růžky, ani vousy, ani vystrčený červený jazyk.

Matka: Ale jazýčkem ustavičně meleš a nenecháš mi dopis dočísti.

Boženka: Hm, hm, já jsem zlatoušek, to první platí, to druhé ne.

Tatínkovi dám za zlatouška sto sladkých hubiček, za čertíka jenom jednu a to hodně štípanou.

Matka: Budeš už mlčet!

Boženka: Už ani muk!

Matka: (čte dál) Budete míti každá dlouhý plášt až na paty, kočičku kolem krku, čepici a rukávník.

Boženka: (pyšně přechází po pokoji a opakuje:) Plášt až na kočičku, čepici až na paty, rukávník kolem krku! Jé to nám to bude slušet.

Matka (směje se): Co pak to, malá mudřilko, pleteš zas dohromady. Tatínek má pravdu, ty's opravdový malý čertík.

(Líbá Boženku).

(Pohlédne na hodiny).

Jak rychle nám čas uběhl při čtení tatínkova dopisu: "Hleď, Boženko, již je čas pro tebe ku spaní, však než půjdeme na lože, zazpíváš onu tatínkovi tak milou píseň, kterou hodláme jej překvapiti, až přijede, neb on ani netuší, že píseň, jemu tak drahou, jsi se naučila.

Boženka. Ano, matinko! Budeme zpívati společně, ty zpíváš tak krásně. Jak ráda tě po slouchám.

(Zpívají):

Nápěv: Hlasy z domova od F. Vogla
ve zpěvníku od J. Hroníka III. stupeň.

I.

Jak sladce hlas zaznívá,
ten hlas, kde domov náš,
duch blahem se rozplývá,
kdo's v cizinách, to znáš;
kdo z vlasti hlahol provolá,
hned vstříc mu duše plápolá.
Tak sladce hlas zaznívá,
ten hlas, ten hlas,
ten hlas, kde domov náš.

II.

Jak sladce hlas zaznívá,
ten hlas, kde domov náš,
tu slzou tvář polívá.
kdo z vlasti dál být máš;
i zdá se, máti že milá,
svůj pozdrav dítku posílá.
Tak sladce hlas zaznívá,
ten hlas, ten hlas,
ten hlas, kde domov náš.

(Hodiny bijí 10 hodin). *Matka.* Boženko, hodiny utíkají, musíme na lože.

Boženka: Ano, matinko! Já vím, že celou noc bude se mi zdáti o našem laskavém papínkovi.

Matka (vzhlédne k obrazu na stěně). "Dobrou noc, drahý choti!"

Boženka (posílá hubičky)) "Dobrou noc, dobrou noc, milený papínku." (Vejdou do ložnice).

Výstup druhý.

(Jeviště se temní, hudba jemně hraje, chvíli ticho, na to řinkot rozbitého skla, okno se otevře, dovnitř skočí dvě cikánky, číhavě se plouží ku dveřím ložnice.)

Marga. Již usnuly, ha, ha, ha, obsah této láhvičky omámí je na delší dobu. (Jde ku

dveřím ložnice, vleje obsah dovnitř, načež vrátí se plíživým krokem zpět.) (Mluví:)

Bude to vítaná kořisť, holka ta má hlásek jako skřivánek a vydělá nám po ulicích madridských svým zpěvem hodně peněz. (Nahlédne do ložnice.) Nyní spí tak tvrdě, že ani výstřel z děla je neprobudí. Nuž, Elso, prohlédni dobře zásoby zlata a stříbra a já zmocním se dítěte. Ha, ha, ha, ha.

Elsa (prosebně:) Královno naše, nečiň toho! O, jak jest mi líto toho ubohého dítěte! Viděla a slyšela jsi, jak horoucně rodiče své miluje?

O, buď, buď milosrdná! Hleď, nabéřeme zde dosti zlata a stříbra, však neber ubohé matce její děcko, neber děvčátku její maminku. O, slituj, slituj se! Prosím tebe na kolenou za to. (Padne na kolena.)

Marga: Ticho! ani slova více! Slyšela's to děvče zpívati? Zpěv ten bude pro nás zlatým dolem a staré Marze se posypou dukáty do klína. Ha, ha, ha, ha.

Elsa: Margo! Milá Margo! Nečiň, o, nečiň toho! Hleď, jsem ve vašem táboře, jak jsi mi včera na den mých patnáctiletých narozenin vyprávěla, již dvanáct let a za ta leta vydělala jsem vám mnoho a mnoho peněz svým zpěvem. Až do včerejšího dne nevěděla jsem nic o svém původu, nevěděla jsem o tom, že

nejsi mou matkou, nevěděla jsem o tom, že v stáří tří let byla jsem rodičům ukradena. — Zvykla jsem vám a životu vašemu a jen někdy v zadumání, tak jen jako ve snu přicházelo mi, že chovala a líbala mne kdysi krásná bílá paní. Zdálo se mi, že hrávala jsem si s někým. (zamyslí se.) O, ano, nyní to poznávám, hrála jsem si s děvčátkem, zajisté s mou to sestřičkou. (Zvýšeným hlasem): Margo! Hleď jsi již stará a peníze schováváš, jak pravíš, pouze pro mne. Však slyš! Nechci je, matko Margo! Nech si jich pro sebe: Jsem mladá, silná, dovedu si peněz vydělati. Jen jedno učiň mi, matko Margo! Vím, že mne máš ráda, zjev, o, zjev mi původ rodu mého, zjev mi, kde rodiče mé, zjev mi vše a věř, že vždy milovati tebe budu, jako svou druhou matku.

Marga: Elso, sdělila jsem ti vše, co od mého zemřelého manžela jsem se dověděla. Byla jsi z pomsty ukradena jistému bohatému kupci a měla jsi býti v táboře našem oslepena, by's svým zjevem útrpnost budila a nám hodně peněz vydělala Ale já ihned při prvním spatření tebe nedovolila jsem tomu, ba zamilovala jsem si tě tak, jako bys byla dítě mé vlastní.

Však komu jsi byla ukradena, mi nikdy muž můj nesvěřil, jen před několika roky sdělil

mi, že rodiče tvoji v krátkém čase oba zemřeli, utrápivše se žalem.

Elsa (zastře si obličej.) Utrápili se žalem! Ubozí, ubozí rodiče!

Marga: Naléhala jsem často, bych se o původu tvém dověděla, však marně. Až když mi muže mého před dvěma lety přinesli z lesa na smrt zraněného, namáhal se promluviti a vtiskl mi do ruky toto srdéčko; pak nemoha více mluviti, s velkým namaháním napsal na lístek: "Matka Elsy". Toť vše, co vím.

Elsa (vezme srdéčko). Toto srdéčko! Jak se chvím a zároveň, jakou slasť pociťuji. (Otevře srdéčko, zadívá se na obrázek a mluví s citem). (Padne na kolena.)

Drahá, milená ty máti! Jak vznešený a láskuplný to obličej! Ty tvoje něžné oči, zdá se mi, že se na mne usmívají.

(Vstane, chytne prudce Margu za ruku!)

O, Margo! Proč, proč jste mi to učinili? Proč vyrvali jste mne mé dobré mamičce?

(Vášnivě:) Ha, probouzí se ve mně opět cikánka; když já byla oloupena o lásku matčinu, nechť i jiná trpí týmž osudem. Vyrvu toto děcko též z náruče matky, nechť i ona trpí, nechť zemře!

(Zakryje si oči a pohnutě:) Rovněž jako má ubohá matka.

(Předešlým tónem:) Pryč se soucitem a slabostí! Vzchopme se k činu!

(Číhavě slídí a tiše zpívají:)

V borovince při pěšince oheň rozdělali,
V borovince při pěšince kolem posedali,
velcí, malí, noc je halí,
to cikáni jsou, to jsou,
velcí, malí, noc je halí,
to cikáni jsou.

2.

Ve údolí zpěv hlaholí,
znějí houslí plesy,
cymbál hučí, písně zvučí
ozvěnou zní lesy.
Toť cikáni, světem hnaní,
to cikáni jsou, to jsou,
ve údolí zpěv hlaholí,
to cikáni jsou.

Nápěv: Cikáni od A. Potěhníka; ve zpěvníčka od J. Hroníka, vydal M. Knapp v Karlíně.

(Marga vplíží se s Elsou do ložnice, chvíli jeviště prázdné, hudba jemně hraje.)

(Za chvíli vychází Marga se spící Boženkou v náručí a za ní Elsa s uzlem naloupených věcí.)

Marga: Podařilo se úplně; kořisť naše je značná. Teď ale rychle pryč! Omamující

prostředek přestane brzy působiti. Pryč, pryč odtud! (Nejdříve vyleze oknem Elsa, Marga podá jí děcko, na to vyleze ona, při čemž ztratí šátek s hlavy.)

(Chvíli ticho, jemné hraní hudby.)

Matka (z ložnice:) Boženko! Boženko!

(Vyjde vrávoravým krokem ven.)

Boženko! Drahoušku! (Potácí se) Co se to se mnou děje? Ten děsný sen! Kde jest mé drahé dítě?

Má hlava! Jsem jako omámená! Boženko, mé zlaté dítě, kde jsi? Ozvi se!

(Drží si hlavu.) Celý pokoj se se mnou točí! O, má ubohá hlava! (Spatří otevřené okno.) Co vidím! Zde rozbité okno!

(Spatří šátek, zvedne jej.) Sním, či bdím! (Zoufale vykřikne.) Mé zlaté dítě, má zlatá Boženka ukradena, ukradena cikány! (Klesne na zem.) (Spíná ruce.) Vraťte, neberte mi dítě mé, vemte si vše, peníze, domy, bohatství naše, však vraťte mi mou malou dcerušku, na kolenou vás o to prosím.

(Povstane.) Ubohý choti můj, bude to smutné shledání!

Však ne, ne, musím za ní, músím ji nalézti! (Chce běžet, zapotácí se.) O, má ubohá hlava! (Klesne v mdlobách k zemi.)

(Opona volně padá.

Jednání druhé.

(Chudobná světnice. Marga s Elsou sedí u stolu, v pozadí leží na hadrech Boženka a spí.)

Marga: Konečně můžeme si volně oddechnouti. Byla to štvanice na nás cikány. Byla to děsná cesta s tím děckem, málem by nás byla svým zoufalým křikem prozradila, když se na cestě z omámení probrala, a jen tím, že jsem ji znovu uspala, poštěstilo se mi dopraviti ji až sem. (Zahrozí směrem k Boženci.)

Jen počkej, ještěrko, budeš pykati za to, že ztratily jsme při kvapném útěku všechno své bohatství, ty nám je musíš plnou měrou nahraditi. (Obrátí se k Else) Kde jest, Elso, nějaký drát, rozpálím jej a děcko to oslepím. Pak teprve budeme bezpečni, ona s nikým nebude moci mluviti, nikoho neuvidí a bolest vynutí jí tím sladší zpěv, a nám tím více zlaťáčků.

Elso, zbuď tu holku, oblékni ji do našich šatů, já zatím vynajdu drát, a pak provedeme operaci, ha, ha, ha. (Odejde.)

Elsa (skloní se nad spící a chystá se Boženku probuditi.) Jak sladce spí! Jak krásně se usmívá! Zajisté sní o své matince. Ne, nemohu ji z toho libého sna vyrušiti. (Vytáhne srdéčko a dívá se na obraz matčin.) (Pohnu-

tě.) Matičko má drahá, proč mne tobě uloupili, proč nasadili v srdce mé nenávist!

(Vášnivě:) Však ne, ne, pryč ode mne, slabosti! Jak nenávidím štěstí jiného. Vstávej, ty vyhýčkané děcko! Užila jsi své matky déle než já! Jak tě nenávidím!

(Zatřese Boženkou:) Vstávej, ty lenochu!

Božena (mne si oči, vyskočí z lože).

(Úzkostně s výkřikem:) Kde to jsem? Kde jest má matička?

(S pláčem:) Ó, pusť, pusť mne k mé drahé matičce, pusť mne, matinka má pláče, vím to, pusť, pusť mne. (Chytne Elsu prudce za ruku. ta se odvrací.) Dám ti všechny své panenky, všechny své hračky, o pusť, pusť mne, tys hodná, vidím, že dobré oči máš, ta druhá, ta stará. jest zlá, té se tolik bojím. Viď, že mne pustíš, k mé zlaté matičce.

(Zpívá:)

Dle nápěvu anglické písně: "Oh, take me to my Mamma, dear", od Braham, vydáno *Peerles Publishing Co., 47 W. 28th St., New York.*

Ó vrať, vrať mne drahé máti,
vím, že pláče pro mne,
a zoufale ruce spíná,
volá svou Boženku.
Dám ti všechny své panenky
a naši kočičku,

tatínek všechny peníze,
vrať mi mou mamičku.
Mlčíš, a slzy v oku tvém —
tys dobrá; kdo pláče,
ten nebývá zlým v srdci svém,
naději novou mám.
O, vrať, vrať mne drahé máti.
ona ve dne v noci,
nepřestává pro mne lkáti;
pusť mne ze své moci.
Ty nejsi zlá, jak se děláš,
oči tvé jsou dobré,
navrátíš-li mne máti mé,
tváře zlíbám tobě.
Vzpomeň na svou máti drahou,
jíž byla 's útěchou,
vzpomeň její péče stálé,
její lásky vřelé.
Vzpomeň na svůj domek rodný,
na své družky, žačky,
na kvetoucí v sadě stromek,
nad vše drahé hračky.
Vzpomeň sobě hlavy otce,
šedé, ustarané,
když on líbal, k srdci vinul
dítě svoje drahé.

Elsa (při zpěvu kloní vždy více a více hlavu, ku konci počne štkáti.)

Marga (objeví se ve dveřích):

Výborně dceruško, výborně to umíš, (výsměšně ukáže na Elsu). I cikánku jsi rozplakala. (Boženka leknutím se odvrátí). (K sobě) Což až ti ještě ta tvá očka vypálím, budeš teprve zpívati jak poraněný slavík a staré Marze se penízky posypou do klína. (K Else) Ha, ha, ha, ha, ty máš tak měkké srdce? Vzpomeň na sebe, na svou matku, na svou pomstu. (Sykavým hlasem) Vzhůru k činu, chop se toho děcka, strhni jí ty bohaté cáry; pak podrž ji pevně, zacpi ústa. Já rozpálím zatím drát, ha, ha, ha, a pak, pak uslyšíme zpěv, zpěv, který pronikne k srdci těch, již mají sáčky plné. — (Rozpaluje drát)

Elsa: Co se to se mnou děje? Nenávisť, pomsta a opět lítost a útrpnost s tímto děckem ve mně zápasí. (Vytáhne srdéčko, zadívá se na podobu své máti.) (Urputně) "Pryč s útrpností, nenávist nabývá vrchu. Já trpěla, ty, ty drahá matko, jsi se utrápila. Ne, ne, nikoho nebudu litovati, s nikým žádné milosrdenství. Margo, připrav drát!" (Jde k Boženě.)

Ty dost dlouho, déle než já, těšila jsi se s matkou. (Jde k Boženě, strhne jí vrchní šat.)

Dolů s těmi cáry!

Boženka: Má drahá, zlatá matičko, pomoz, pomoz mi!

Elsa (jakmile rozhalí vrchní roucho, spa-

tří na krku Boženky rovněž takové srdéčko, jaké má sama).

Ha, co to máš zde na svém krku? (Porovnává obě srdéčka).

Boženka (plačky třesouc se bázní).

Toť srdéčko s podobou mé zemřelé babičky.

Elsa (otevře srdéčko a vykřikne):

Nevyzpytatelný osude! (Počne líbati Boženku) Boženko! Boženko! Ty drahé dítě! Já, já se radostí zblázním, drahoušku, zlatoušku, neboj se ničeho více, hleď, hleď! (Ukazuje jí obě srdéčka).

Boženka: A jé! Ty máš také moji babičku v srdéčku a srdéčko zrovna takové.

Elsa: Drahá, dobrá moje neteř! Boženko tvá babička byla mou maminkou a matka tvá jest mou sestrou. Jak podivuhodné to setkání.

Boženka: Ty jsi tedy má tetička, o které mi matinka tak často s pláčem vypravovala, že v útlém věku byla cikány ukradena. Již nemám více strachu. Pojďme, spěchejme k mé drahé matince, nenechme ji více plakati, rychle pospěšme, má milovaná tetinko!

Elsa: (pohnutě).

Tetinko, jak sladce toto slovo zní a hrůza! Já chtěla toto dobré, milé dítě zmrzačiti. (Přitiskne srdéčko na ústa.) Ty malé srdéčko, ty

milý obraze mé matičky, zachránil jsi toto nevinné dítě.

Boženka (chopí ji za ruku): Pojď tetinko, rychle pojď odtud k matince, já se zde tolik bojím.

Elsa: Ubohá Boženko, bude to dlouho, dlouho trvati, než se zpět do Čech dostaneme, a pak, pak — (hledí na Margu, která se skloněnou hlavou stojí a poslouchá). Margo, má druhá máti, viď, že mne neopustíš a půjdeš s námi. (Přiskočí k ní a chopí ji za obě ruce). Vím, že dobré srdce máš, neb vychovala jsi mne s láskou a chránila před ústrky jiných, vím, že ty neneseš vinu za to, že byla jsem ukradena. Vydej se na cestu s námi a na stará léta tvá odplatím tobě láskou vše, co ty jsi pro mne učinila.

Marga: Nikoli, dceruško má! Nehodím se do vašeho světa. Zde vezmi úspory mé, které dovedla jsem ještě zachrániti, jděte ku svým, a až budeš doma, vzpomeň si na starou Margu. Můj život patří mým lidem, jsem jejich královnou. A ač srdce mé a myšlénky moje náleží tobě, nemohu a nesmím lid svůj opustiti.

Jdi, drahé dítě, svému štěstí vstříc a až stará Marga zavítá se svým táborem do Čech, vyhledá svou milou Elsu a doufá, že ona se nebude za cikánku styděti.

Elsa: Milovaná Margo, druhá matko má! Za tebe se styděti? Nikdy, nikdy nezapomenu lásky tvé.

Marga: (k Boženě) A ty, milé dítě, odpusť mi též bolest, kterou jsem tobě připravila. Jděte, jděte, drahé dítky, a nenechte matku dlouho čekati a si zoufati.

Elsa (padne jí do náruče, líbá ji): Na shledanou, druhá moje máti! (Vezme Boženku za ruku a rychle odejde).

Marga: Na shledanou! (Klesne k zemi). Odešla poslední má útěcha, poslední má radost. (Vstane). Však život uzavřený není pro starou královnu cikánů, jen venku v širé přírodě, jen v šerých lesa hlubinách cítí se domovem.

(Zpívá):

V borovince, při pěšince
oheň rozdělali,
v borovince, při pěšince
kolem zasedali;
velcí, malí, noc je halí,
to cikáni jsou, to jsou;
velcí, malí, noc je halí,
to cikáni jsou.

(Opona zvolna padá).

Konec.

Ospalý Vašek.

Výstup se zpěvem.

Osoby: Devět děvčat. Osm oblečeno v selském kroji, devátá za hocha.

Jiřina, Kateřina,
Libuše, Emma,
Božena, Růžena, } sestry
Marie, Julie,
Vlasta, nejmenší z nich.

Vašek, ospalý bratr.

Jeviště velká světnice.

Ve středu v popředí stůl pokrytý až k zemi ubrusem a tak velký, aby větší chlapec pohodlně pod ním spáti mohl. Kolem stolu v polokruhu 9 židlí.

Děvčata vyjdou s různými ručními pracemi a usednou kolem stolu, pod nímž spí Vašek. Každá mluví živě. Ostatní jí přizvukují, nebo se usmívají, nebo jedna druhé něco šeptá. Obrázek ten musí býti živý. Když se hotoví ku zpěvu, vstanou nejdříve dvě zadní, vezmou své židle a postaví je do zadu. Po nich to učiní ostatní. Pak ty dvě vezmou stůl a postaví jej taktéž do zadu. Udělají polokruh v předu, obličeji k Vaškovi a zpívají.

Výstup 1.

Marie (k ostatním): Ne, s tím naším Vaškem už to není k vydržení, toť hotová bačkora, kam ho ráno postaví, tam ho večer najde, jenže už tam nestojí, nýbrž leží a chrápe. A kdyby nebylo na světě kaše s medem, snad by se ani vůbec nenamáhal se probuditi. Jedině hlad ho dožene k tomu, by s pece slezl. Tu jedině slyšíme jeho roztomilý hlásek, ale jen dvě slova "Chci kaši". A to ještě jen tak na polovici se mu uráčí milostivou pusinku otevříti. Jest tak líný, že mu matka i hubu utříti musí po jídle, neb on na to nemá času, svalí se hned pod lavici a spí a věčně spí.

Božena (předstoupí): Mrzí mne to též velice, že je nás sester tolik a máme než jednoho bratra a ten jest každému pro posměch a nám pro žalost. Hoši jiní jím pohrdají, děvčata naň pokřikují: "Líný Vašíčku uvaříme ti kašičku, do huby ti dáme troubel, z hlavy vyndáme ti koudel." A více takových a podobných žertů s ním provádějí. A co tomu říká on? Hledí, jako by z oblak spadl, zívne si, lehne pod lavici, neb za pec a za chvíli chrápe, jako by pilou řezal. Stát se něco podobného mně, nevím, co bych udělala. (Živě) Prala bych se, vyškrábala bych každému oči na potkání. Však marně muvím. Máme to pěkného bratra. Fi, máme to chla-

píka, toho by bylo nejlépe postaviti do zelí za hastroše, kdež by mohl plašiti vrabce a jinou havěť!

Jiřina (smějíc se): Hahaha! Tys tomu dala! Toť se ti povedlo postaviti našeho Vaška do zelí, pravíš, postaviti, to bys musela jej dříve kolem do kola poleny podepříti, jinak by upadl a usnul a vrabci, které by měl plašiti, by si udělali v jeho kapse hnízdo.

Růžena: Jest to věru smutné a máš pravdu, že to s ním více není k vydržení! Jest to sice náš bratr, ale takové nemehlo, takový nemotora, že druhého by ve světě marně hledal. A co již zármutku našemu drahému otci způsobil a co slz vyloudil naší milované matičce.

Julie: Považte jen, co opětně před chvílí provedl. Matinka chtěla dnes péci několik chlebů pro naši čeládku. Zadělala si těsto do díže, a aby rychleji kynulo, postavila je k teplé peci, načež odešla po jiné práci. Vašek ležel jako obyčejně na peci, za chvíli nejspíše hlad ho probudil a on volal: "Chci kaši!" Však nikdo ve světnici nebyl a tu Vašek cítě as veliký hlad, batolil se s pece a maje asi oči slepené, stoupl do díže s moukou a jak se v ní hrabal, díže se převrhla. On upadl do těsta a za chvíli chrápal znovu, celý pomazán vedle převrhnuté díže. Pomyslete si tu matčinu radost! Zvláště když celá jeho omluva jsou vždy stejná dvě slova:

‘‘Chci kaši!’’ Sestry, ne, já již se stydím vyjíti na ulici. Než takového bratra míti, to raději žádného, jest to darmožrout, kterého by nebylo škoda, kdyby za pecí shořel.

Kateřina: To ne, sestřičko! Bylo by ho přece škoda. Mnohdy nám ta jeho lenost a ospalost působí všelijakou kratochvíli. To jako předešlou neděli. Když si na to vzpomenu, musím a musím se znovu smáti. Byla jsem, jak víte, s matinkou a s Vašíčkem návštěvou u našeho strýčka farmáře. Brzy po obědě poslala nás matinka ven do zahrady se proskočiti. To proskočení Vaška si můžete představiti. Sedl si do trávy a za chvíli spal, klímaje hlavou na všechny strany. Nechala jsem jej spáti a probíhala jsem vesele zahradou, však často ohlédla jsem se po bratrovi, neb velice mne bavilo jeho směšné kývání hlavou. Totéž nahlédl as strýčkův kozel, nedaleko se pasoucí, neb pojednou spatřila jsem, jak zadíval se na Vaškovu klátící se hlavu a maje bezpochyby pohyby ty za vyzvání k boji, rozběhl se a milého Vaška nabral na rohy a vyhodil rovnou do nádržky s vodou pro napájení dobytka. S velikým křikem, jak by ho na nože brali, Vašek z vody vylezl a zuby drkotaje, běžel s pláčem k mamince. To byl pro něho velký trest, býti celý hozen do vody, on, který po velkém domlouvání si myje obličej jedním prstem jako kočička pa-

zourkem. (Směje se). Hahaha! Ještě nyní se nemohu smíchy udržeti.

Sestry: Škoda, že jsme tu švandu neviděly.

Emma: Máš pravdu, sestřičko! Vskutku způsobí nám mnohdy kratochvíli, ale většinou přece více zlosti a škody. Pamatujete se ještě na den jeho narozenin? Tu, jak víte, dostal od rodičů nový černý oblek. Maminka napomínala ho, by hleděl si jej ušetřiti a brzy se neušpinil. Vašíček měl radost z nového obleku a slíbil naň dáti pozor. Na to odešly jste všechny do školy, jen já s matinkou zůstaly jsme doma a připravovaly oběd. Vašek vrátil se v jedenáct hodin ze školy a prosil matku o dovolení, by mohl se svým kamarádům v novém obleku ukázati. Matka ho pustila, přikázavši mu, by ve dvanáct hodin byl doma k obědu. Dvanáctá odbila! Vy všechny přišly jste k obědu, kdo však nešel, byl Vašek. Naobědvaly jsme se všechny bez starosti, neb matka byla přesvědčena, že Vašek zašel k strýčkovi a že obědvá u něho.

Po obědě se matka oblékla, neb nedalo jí zmizení Vaškovo pokoje a nařídivši mi, co mám dělati, odebrala se k strýci podívati se po něm. Umyla jsem nádobí, slila zbytky od oběda do hrnce a nesla jsem to do chléva prasátkům. Sotva jsem otevřela dvéře, spatřila jsem neobvyklé divadlo. Náš pohřešovaný Vašíček ležel

v jeho nových šatech svorně s malými čunčátky na pomazané podlaze a blaženě chrápal.

Malá prasátka pěkně kolem něho a stará právě žvýkala kus nohavice Vaškovy od kalhot utrhnuté. Byl to obrázek tak směšný, že ač leknutí mé bylo veliké, přece v hlasitý smích jsem vypukla. Ale pomyšlení, co starosti a namáhání dá našim rodičům, nás tak četnou rodinu uživiti a ošatiti, rozzlobilo mne tou měrou, že jsem nemilosrdně Vaška vzbudila a vsadila mu pár pěkných na kalhoty. Když domlouvala jsem mu: "Co jsi to, nešťastný hochu, vyvedl?" pohlédl lítostivě na mne a povídá: "Maminka dovolila mi ukázati se svým kamarádům. Na cestě zastavil jsem se zde a koukal jsem na prasátka a pak — pak už nevím, co se stalo," Nešťastný hochu", pravím já, "vždyť jsi ve chlívku usnul a podívej se, jak vypadáš". Vašek koukl se na sebe, pak na mne a plačky povídá: (škytavě) "Emičko, prosím tě, budu bit od maminky já, nebo ta prasátka, že mi snědla nohavici?"

Co mi zbývalo, než se dáti znovu do smíchu a sama jsem se ještě u matky za toho ospalce přimluvila.

Nevím, nevím věru, co si s ním počneme, jest to s ním hrozná obtíž.

Libuše: Úplně s tebou souhlasíme. Co se týče mne, já alespoň měsíc se na ulici ani neukážu; to co vyvedl dnes, jest sice velmi pěkné,

způsobil tím rodičům velkou škodu, ale to se vše dá zakrýti, o tom žádný neví, než my, však to, co provedl včera, způsobilo velký posměch jemu a dlouho budeme vysmívány i my.

Marie: Co to zas hrozného ten ospalý jezevec provedl?

Libuše: Matka vám to ani pověděti nechtěla, neb ona zakrývá poklesky svého Vašíčka, jak může. Nevěděla jsem též o tom, až sousedův Jeník na mne z okna volal, máme-li již ten veliký vaječný svítek pečený. Abych mu dala také kousek. Zůstala jsem naň udiveně koukat a povídám mu, že není prvního dubna, aby mne poslal aprilem, že nic podobného nepečem. On dal se do smíchu, učinil na mne dlouhý nos a s výkřikem: "Vy ospalí vaječníci," zmizel od okna. Dala jsem se do pláče a běžím matince to žalovati. Matka mne uchlácholila a začala mi vypravovati Vaškovu nehodu.

Poslala si ho včera k tetě s košíčkem pro tucet vajec a napomenula ho, aby dával pozor na cestu a nikde se nezdržel.

Vašek šťastně došel na místo. Teta dala mu do košíku vejce a ještě šest mu jich přidala, které Vašek, poněvadž do koše se nevešly, strčil do kapes. Došel tak bez nehody až na náměstí, však tam zakopl o kámen, upadl a to ostatní si můžete domysliti, zabručel si a za chvíli klidně spal

v žlutobílé omáčce z rozbitých vajec, mysle, že je za pecí.

Netrvalo to dlouho, měl kolem sebe zástup uličníků a ti dodělali Vaška na dobro, namáčeli do vyteklých vajec prsty a malovali Vaška, jak kdo mohl. Ten spal při tom jak dubový špalek. Když nejlépe jak kanárek na žluto byl přebarven, ano i vlasy mu žloutkem slepeny, chytlo ho několik hochů za hlavu a nohy, přinesli ho k našim dveřím, pootevřeli je a křičeli na maminku: ‘‘Pojďte si upéci váš ospalý vaječný svítek‘‘ a na to utekli. Matčino rozhorlení a zármutek byl veliký, když Vaška tak zřízeného spatřila; nezbylo jí nic jiného, než ho svléknouti, hoditi do škopku a tam horkou vodou umývati a nožem seškrábati přischlý žloutek. My budeme nyní pro posměch celé vesnici, věru bojím se i do školy jíti, neb vím, že se nám bude každý smáti. Ó kdybych mohla, poslala bych toho lenocha někam, kde pepř roste, by netropil nám ostudu a nepůsobil rodičům zármutek.

Vlasta (srdečně): Ale, sestřičko, nebuď tak rozzlobená, vím, že tvé dobré srdce ani o tom neví, co ústa povídají. Arciť, jest to smutná pravda, co zde ty a druhé sestry o ospalosti a nemotornosti Vašíka povídáte, však vzdor tomu jest Vašíček hezký hoch, má zlaté dobré srdce a neublíží ani kuřeti.

Marie: Protože je líný za ním běhat, má je raději, když je na pekáči smažené.

Vlasta: To přece, milé sestry, nemůžete popříti, že jest náš bratr hoch velice upřímný, který by se s každým o všechno rozdělil.

Božena (zlostně): Ano, rozdělil o kaši, kterou nemůže již snísti.

Jdi mi k šípku s tím protivným lenochodem.

Jiřina: Že se ještě můžeš toho ospalého peciválka zastávati.

Růžena: Nechte ji! (výsměšně): Ona jest s to vzíti ho sebou na procházku, ale to mu bude muset na boty přivázat kolečka a na nos provázek a za ten ho táhnouti, ha, ha, ha, ha.

Všechny (se smějí) Ha, ha, ha, ha.

Vlasta: (zdvihne proti nim ruce): Ustaňte, nedělejte mi ještě větší zármutek, věřte, může mi to srdce utrhnouti, když někdo cizí se našemu bratříčkovi směje a dvojnásob mne bolí, když ještě i Vy, jeho sestry, místo byste hleděly ho z jeho netečnosti zburcovati, ještě i vy si z něho blázny tropíte.

Julie: Když jsi tak chytrá, kazatelko, proč neučiníš tak sama?

Vlasta: Ó, ano, chci to učiniti, jen slibte mi, drahé sestry, že budete mi nápomocny, pak doufám, že našeho Vašíka přece k životu činnému probudíme a tím mileným rodičům i sobě veli-

kou radost spůsobíme. Vždyť byla by veliká škoda, nechat našeho bratříčka ustavičně válet se za pecí, onť přece jest tak hezký a milý, není možné, by ani jiskřička ducha v něm nebyla.

Božena: To jest vše pěkné! Však pověz nám, jakým způsobem to chceš dokázati, neb dobře víš, že, ať mu kdo co chce povídá a ho napomíná, on při všem usne.

Vlasta (přemýšlí): Už to mám! Už vím, jak to navlékneme.

Jiřina: Jsem věru žádostiva na tvou moudrost.

Vlasta: Milé sestry, pamatujete se na to. když onen bezruký zpěvák zpíval pod našimi okny tak dojemně naši českou hymnu "Kde domov můj", tenkráte náš Vašíček s pece vstal, až k oknu přišel a poslouchal.

Růžena (smějíc se): Poslouchal, ale sotva zpěvák odešel, svalil se pod okno a spal dále.

Vlasta: Na tom nezáleží, však přece je viděti, že má zpěv rád, a právě zpěvem, myslím. že nejlépe naň budem moci působiti. (Sepne ruce) Slibte mi, drahé sestry, svou pomoc.

Všechny: To ti milerády přislibujeme.

Vlasta: Pojďte se mnou, najdeme našeho bratra.

Julie: Toho nebudeme dlouho hledati, jest beztoho někde pod lavicí nebo za pecí.

Vašek: (pod stolem silně zachrápe).

Děvčata (se leknou, uskočí, volajíce): Co to tady bručí?

Božena (nadzvedne prostěradlo, aby Vaška bylo viděti): Hahaha, toť náš roztomilý bratříček. (Směje se). Ten, že má rád zpěv? hahaha, ten by mohl sám zpívat dvojzpěv, ale s nějakým medvědem.

Vlasta: Boženo, neruš svůj slib a nech mne jednati: (jde k Vaškovi a budí ho, ten se ohání rukou a zabručí si. Vlasta vždy znovu a znovu hledí ho vzbuditi.) Vašíčku, vstávej, probuď se! —

Vašek: (zachrápe a spí dál.)

Marie (přistoupí, tahá jej za ucho a třese jím): "Vstávej, ty lenochu, shniješ za živa!

Vašek: (chrápe a spí dál).

Jiřina (chytí jej za nohu, kloumá jím a hodně křičí): Vstávej a utíkej! Přišla potopa, zatopí tě.

Vašek (chrápe a spí dál).

Libuše: Toť hrozné, ani potopy se nebojí, ba byl by rád, že by si nemusil pro vodu dojíti, když by mu sama do úst natékala.

Vlasta: Počkejte, sestřičky, zkusíme ho jinak probuditi. Vsadím se s vámi, že lehce ho vzbudíme, zazpíváme-li onu píseň, která ho tenkrát tak zajímala. Rozuměly jste?

Božena: Zazpívati můžeme, však toho lenocha probuditi naše hlasy nestačí, na to aby

přišel celý orchestr s plechovými nástroji a nejméně s dvaceti tureckými bubny.

Vlasta: Prosím Vás, zanechte už toho vtipkování a počněme zpívat.

Všechny: Nuže, tedy to zkusíme. (Zpívají).

Kde domov můj? Kde vlast je má?
Voda hučí po lučinách, bory šumí po skalinách;
v sadě stkví se z jara květ,
zemský ráj to na pohled,
a to je ta krásná země,
země Česká, domov můj.

Vašek (při počátku písně si ještě zabručí, pak se zvolna probouzí, mávne rukou, pomalu vstává a poslouchá; ku konci živě hlavou kývá a počne zpívati s sebou.)

Vlasta: (mezi zpěvem radostně pošťuchuje sestry a ukazuje jim na Vaška) Sestry pokračují ve zpěvu:

(Nápěv: Adámku náš, co pak děláš.)

Sestry:

Vašíčku náš, co pak děláš?
Tys pořád za pecí,
jak ve dne, tak v noci,
ty nic nedbáš,
ty nic nedbáš.

Vašíčku náš, měj přec kuráž,
probuď se k činnosti,

zbav se své lenosti,
myslet se snaž, myslet se snaž.

Vašek:

Sestřičky mé, roztomilé,
co se to as děje,
srdéčko mé pěje,
roztoužené, roztoužené.
Tak si myslím,
že krásně sním,
duše se raduje,
píseň si notuje,
sestry moje, sestry moje.

(Nápěv: Červená růžičko.)

Sestry:

Ty, Vašíčku náš drahý,
hle jak slunko krásně svítí,
na luzné kvítí,
nuž, hleď drahoušku,
jak pracuje každý brouček,
pilný jest mraveneček.
Vem příklad sobě z nich,
náš milý bratříčku,
a buď čilejším, k životu schopnějším,
tím potěšíš každou sestřičku.

Vašek:

(Nápěv: Mně se, mně se všechno zdá.)
Nevím, nevím, nevím, nevím co to je,
že moje mysl tak veselá je,

nevím, nevím, nevím, nevím co to je,
že v tanec bych se já dal?
hezky do taktu, v před i pozpátku,
pak zas na levo, nazpět na pravo,
věru více za pec spáti nepůjdu,
raděj se dám hned na vojnu.

Sestry:

Neví, neví, neví, neví co to je,
že jeho mysl tak veselá je,
neví, neví, neví, co to je,
že v tanec hned by se dal?
Hezky do taktu, v před i pozpátku,
pak zas na levo, nazpět na pravo,
věru více za pec spáti nepůjdu,
raděj půjde bojovati.

Sestry:

(Nápěv: Šly panenky silnicí.)

Tak, Vašíčku, vesele, vesele, vesele,
radost teď máme z Tebe, radosti moc.
Jen na dále čilým buď, čilým buď, čilým buď,
mysl svoji vždy probuď, ku práci obrať.
Za to budeš milován, milován, milován,
bude z tebe velký pán, velký pán, velký moc pán.
Už nebudeš vysmíván, vysmíván, vysmíván,
ale od všech milován, milován tak moc.

(Nápěv: Já mám chaloupku.)

Vašek:

Já jsem Vašíček, Vašíček, Vašíček jako z cukru,
až já se umeju, voňavkou poleju, uvidíte,

potom mne budete, sestry mé, rozmilé,
potom mne budete milovati.

Sestry:

Onť jest Vašíček, Vašíček, Vašíček
jako z cukru, až on se umeje, voňavkou poleje,
uvidíme, potom že budeme, sestry my společně,
potom jej budeme vždy rády mít.

Vlasta:

(Nápěv: Na bílé hoře, sedláček oře.)

Jak mne to blaží,
že se tak snaží,
náš hodný Vašík,
milý to hošík.
Buď sláva, sláva!
našemu Vašku,
buď sláva, sláva mu.

Sestry:

Jak nás to blaží, že se tak snaží,
náš hodný Vašík, milý to hošík.
Buď sláva, sláva, našemu Vašku,
buď sláva, sláva mu.

(Nápěv: Když jsem já ty koně pásal.)

Vašek:

Když jsem já na peci spával,
dohromady s kočičkou, s koči, s koči, s koči-
krmili mne kašičkou. [čičkou.

Teď už ale směle tvrdím,
že víc na pec nevlezu,
knihy pěkné čísti budu;
hodným já se ukážu.

Sestry:

Když onť jest na peci spával,
dohromady s kočičkou,
s koči, s koči, s kočičičkou,
krmili mne kašičkou.

Teď on ale směle tvrdí,
že víc za pec nevleze,
knihy pěkné čísti bude,
hodným nám se ukáže.

Vlasta:

(Nápěv: Kdybys měla má panenko.)

Co vy nyní, mé sestřičky, říkáte, říkáte, říkáte?
Že je Vašek přec jen chlapík, uznáte, uznáte,
není šašek, ten náš Vašek, uznáte,
onť rozkošný hošíček, jest k zulíbání.

Sestry: říkáme,

Co my nyní tak, sestřičky, říkáme, říkáme,
že je Vašek přec jen chlapík, uznáme, uznáme,
není šašek, ten náš Vašek, uznáme,
to milený hošíček jest k zulíbání.

Sestry:

(Nápěv: Pod dubem, za dubem).

Poslouchej, Vašíčku,
štěstí velké máš,

hodnou že Vlastičku
za sestru ty máš,
jinak bys dál za pecí,
jedl kaši s krupicí,
k tomu pak špačky tlouk,
hodně by jsi stloust.

Vašek:

(Nápěv: Nad Berounkou, pod Tetínem.)

Pravdu máte, sestry drahé,
srdce Vlasty démant jest,
k životu mne probudila,
buď ji za to čest a chvála,
nyní opět svět mne baví,
zdá se mi tak krásný, hravý.

Sestry:

Pravdu máme, sestry drahé,
srdce Vlasty démant jest,
k životu jej probudila,
buď jí za to čest a chvála,
nyní opět svět jej baví,
zdá se mu tak krásný, hravý.

Vlasta:

(Nápěv: Spi má zlatá.)

Ty náš, Vašku, milý hošku,
tak se líbíš nám,
buď vždy stále, ku cti, chvále,
tak vždy odhodlán,
buď vždy stále, ku cti, chvále,
tak vždy odhodlán.

Sestry:

Ty náš Vašku, milý hošku,
tak se líbíš nám,
buď vždy stále, ku cti, chvále,
tak vždy odhodlán,
buď vždy stále, ku cti, chvále,
tak vždy odhodlán.

(Konec písní.)

Libuše (obrátí se k Vlastě): Jen co je pravda, výborně jsi, sestřičko, uhodila na tu pravou strunu dobrého srdéčka našeho bratříčka a divím se tomu, že žádná z nás starších sester nepřišla na tu myšlénku, až ty, naše zlaťounká Vlastičko, jsi nás všechny zahanbila a dokázala nám, co zmůže dobré srdce milující sestry.

Marie: Teprve nyní uvedla jsi nás na pravou cestu, jak možno na Václava působiti; ukázala jsi nám, že hudba a zpěv jedině mohou našeho bratra z netečnosti vyburcovati.

Jiřina: Však musíme býti ustavičně na stráži a každodenně se s bratrem pobaviti, s ním si zazpívati a tak povzbuzovati ho k novému životu a chuti k učení. A pak troufám si pevně tvrditi, že z něho bude ještě velký umělec a za to bude moci děkovati jen našemu dobrému srdéčku, naší milené Vlastičce, neb z nás, musím se přiznati a zastyděti, ani jedna nedovedla

se zastati posmívaného bratra, z nás ani jedna nevycítila krásnou dřímající jiskru zpěvné duše našeho Vašíčka, ba my se ještě přidávaly k těm, kteří si z něho jen blázny tropili. Ó, jak se nyní stydím!

Božena: Sestry, hleďme napraviti, co jsme pokazily. Pojďte, poděkujme se a zlíbejme naši nejmladší sestřičku a odprosíme našeho bratříčka. (Líbají Vlastu, pak obrátí se k Vaškovi). Ty, drahý bratře! Můžeš nám odpustiti naše úsměšky a žerty, které jsme s tebou prováděly?

Vašek: Abyste věděly, měl bych tisíc chutí vám všem pořádně vytahati uši, že jste si z takového chlapíka blázny dělaly, ale bojím se, že bych musel dřív sobě obě uši utrhnouti, protože jsem byl takým ospalým lenochem, že o vašich žertech ani nevím.

Teprve nyní se mi oči otvírají, teprve nyní vidím, jak svět jest krásný. Drahé sestry, teď vám všem slibuji, že nikdy víc za pec nevlezu a pak-li ještě někdy na mne přijde dřímota, ihned si zazpívám a tím lenost svoji přemohu. (Zavýskne si). Juché, jsem nyní tak rád na světě, že, že vás musím všechny zulíbati a s naší Vlastičkou si zatančiti.

(Líbá každou, pak tančí s Vlastou a sestry vždy dvě a dvě spolu strašák, při čemž se střídají několikrát.

(Konec.)

Náci a Můci.

Žertovný výstup pro dva čilé hochy, neb děvčata přestrojená za chlapce.

Nápěv ku závěrečné písni jest ze Švábových hudeb. humor. listů.

Osoby: *Náci, větší, hubený.*

Můci, menší, tlustý, může býti něčím vycpán.

Jeviště: Světnice, v pozadí co možno nízké okno.

Výstup 1.

(Za jevištěm po vytažení opony hluk a křik: "Chyťte ho", mezitím přiběhne na jeviště Náci celý udýchaný.)

Náci (hledá, kde by se schoval, na to nový hluk a křik, "počkej, ty darebáku", v tom vletí do okna Můci. (Zůstane viset na okně. Za scénou rány, jakoby ho někdo vyplácel, on počne křičeti.)

Můci: Jé, jé, jé, to já neudělal, to ten druhý — — — (Další rány, on sebou zmítá, až při tom spadne dolů, rychle se vzchopí, utíká přes jeviště k Nácimu, nevidě ho, porazí ho k zemi a sám padne též, chvíli se oba válí a perou, pak vstanou a každý na jedné straně jeviště úzkostlivě naslouchá. Po chvíli se oba úzkostlivě ohlédnou a obloukem se vrátí do středu jeviště.

Náci (ukloní se): Ctěné obecenstvo, jak myslím, nás nemá tu čest ještě znáti.

Můci: (bez poklony): A proto dovoluji si představiti mého bratříčka: To je prosím Náci.

Náci (se ukloní): Aby bylo vaše potěšení dvojnásobné, dovoluji si Vašnostem představiti svého bratříčka: Prosím, to je Můci.

Můci (dá prst do úst a hledí hloupě na obecenstvo).

Náci (strčí doň): Což se neumíš slušně chovati? (Vytáhne mu z úst prst a skloní mu hlavu). Tak přeci se ukloň a nedělej ostudu. (Vážně.) Ale nemyslete si, vážená společnosti, že jsme jen takoví obyčejní hoši, to přece jest na nás viděti, viď, Můci! (Ten přikývne rychle). My jsme, tak jak se říká té lepší třídě, tak zvané "honoraci", či "rohonaci", neb jak tomu maminka říká. — — Avšak proč užívati cizích slov, vždyť tomu ani já, ani Můci nerozumíme. Viď, Můci, že tomu nerozumíš? (Můci vrtí hlavou, že ne.) Tedy řekněme zkrátka po česku, ta fajnová, nóbl třída. A my jsme moc fajnoví a nóbl hoši — že ne Můci?

Můci (kývá hlavou.)

Náci: Proč pak ty, Můci, též neodpovídáš? Zarostl ti jazyk sádlem?

Můci (plačtivě): Tobě se snadno mluví, ty's utekl, avšak já nemohl tak rychle utéci a co jsem jich dostal od hlídače rákoskou, to se

nedá ani povídati, něco takového se musí cítiti. Nevím, nevím, na čem nyní budu seděti.

Náci: Ó, jak tě lituji! Věř mi, že kolikrát již jsem přemýšlel, čím to je, že jsme tak často biti. Naši rodiče, když někde nějací zlí kluci rozbijou okno, nebo přiváží kočce na ocas hrnec. nebo nařížnou nohy u stolice, když k nám přijde ta protivná tetička, která nás vždy chce líbat a ona má takové dlouhé vousy. Brr —! (otřese se).

Můci (si spěšně utírá rukávem ústa): Brr! (otřese se též).

Náci: Tu ihned nás maminka, neb tatínek chytí, ani se neptají, kdo to udělal a již padají rány, jako krupobití.

Můci: Víš, co! Dáme se s matinkou a tatínkem rozvésti.

Náci: Tak, tak se jim nejlépe pomstíme.

Můci: Já tyranství to déle nesnesu! Jak to má takový hodný hoch, jako já jsem, vydržeti, aby byl věčně bit, to nevím.

Pořáde jen chtějí, abych se učil, byl hodným, nemazal se, abych se nepral, zkrátka chtějí ze mne udělati andělíčka. — Což maminka. ta má někdy trochu uznání a říká, že jsem její mazánek, její andělíček. Za to však tatínek říká. že jsem andělíček, ale s rohama a mazaný všemi mastěmi. Co tím myslil, nevím, když to však tvrdil, chtěl jsem vědět, jaké je to, když

je člověk všemi mastěmi mazaný, a nemaje zrovna jinou po ruce, než tu, co si s ní tatínek maže holou hlavu, aby mu vlasy narostly, tak jsem se s ní namazal. Ale, běda, sotva přišel jsem tatínkovi se pochlubiti, že již vím, co je to mastí mazaný, podíval se na mne, přivoněl k mé hlavě, a co pak následovalo. O jé — O jé —

Tatínek počal křičeti! Počkej kluku! To jsi namazán teprve jednou mastí, musím tě namazati ještě jinou mastí, na to odešel.

Měl jsem velikou radost, že budu ještě více voněti a ještě větší z toho, že jsem nedostal výprask. Za chvilku se otec vrátil, ale nenesl žádné voňavé mastě, nýbrž, o, hrůzo hrůzoucí — ještě nyní mi jde mráz po těle — v jedné ruce dutky, v druhé rákosku a teď, o Náci!

Nácis O drahý Můci!

Můci: Achich, to byly rány — — — —

Náci: Cítím s tebou, drahý Můci!

Můci: Nejvíce mne z toho mrzí, že jak teď něco vyvedu, hned mi tatínek slibuje, že mne namaže a tak mi ustavičně tu truchlivou chvíli připomíná.

Náci: Tak vidíš, co zakoušíme, když jsme tak vědychtiví a vše chceme vyzkoumati. Jiní rodiče by hocha ještě za to pochválili, ale my za každý náš výzkum dostaneme výprask a zase jen výprask.

To jako včera. Víš, ten protivný zubní doktor v prvém poschodí, žaloval na mne tatínkovi, že jsem se mu vloudil do předsíně a kostlivce v koutě stojícího rozebral, všechny kosti z háčků vyndal a přendal, tak že v tom sám teď nemůže se vyznati.

Tatínek mu uvěřil a co následovalo, můžeš si pomysliti. A ten necita doktor křičel: ‘Jen víc, jen víc! Škoda každé rány, která padne vedle.“ — — Achich, achich to byly rány. — —

Můci Počkej my se mu pomstíme.

Náci: Ano pomstíme, ale jak?

Můci (zamyslí se): Už to mám, už to mám.

Náci: Tak rychle ven s tím!

Můci: (koukne se, zda nikdo nenaslouchá, povídá Nácimu skoro až do ucha.) Sečkáme až na večer se zavře dům, vyloudíme se z ložnice tiše zadním vchodem, od něhož máme klíč v kuchyni, a přivážem na knoflík doktorova zvonku kost tak vysoko,aby pes mohl vyskočit a tím zazvoniti.

Až psi kost ucítí, budou se sbíhati, rváti se a za ní tahati, což spůsobí zvonění.

Doktor pak, který čeká na pacienta s otevřenou hubou, poběží otevříti.

On beztoho schválně každý den otevře okno a běduje hlasitě sám, tak aby to vyhlíželo, jako by někomu zuby trhal.

Psi, jak uslyší někoho otvírati, utečou.

Doktor, když nikoho venku neuvidí, bude si mysliti, že některý pacient, který si chtěl dáti vytrhnout kotlavý zub, zazvonil, že však bez pochyby se toho lekl a v poslední chvíli utekl.

Doktor si půjde znovu lehnouti, však za chvíli, se táž švanda bude opakovati a doktůrek se z toho při nejmenším zblázní.

Náci: (tančí radostně kol Můciho) To bude báječná švanda, již se na to těším, ale něco takového si může vymysliti jenom naše hlava.

A nyní abychom na ten ustavičný výprask zapomněli, zatančíme a zazpíváme si.

Můci: Ano zazpíváme, můj drahý Nácičku.

(Při předehře si padnou oba do náručí; při posledním taktu postaví se vedle sebe)

(Zpěv)

I.

Oba: Jen tak jsme sem odskočili
dnes, páni, mezi vás,
udělat si kratochvíli,
neb máme rádi špás.
Nechceme se zde chlubiti,
co všecko dovedem,
musí-li to ale býti,
zjevíme to zpěvem.

Náci: Já jsem Náci!

Můci: A já Můci!

Oba: Oba kluci jako buci,
to naše chlouba jediná,
že nás už celé město zná .

II.

Náš učitel má radost z nás
vždycky velikou,
ve škole nám vždy pozornost
věnuje všelikou,
by nás nekazili jiní,
o to dbá nejvíce
proto nás zvlášť do oslovské
posadí lavice.

(Při tomto i následujících zpěvech činí náležité pohyby.)

Náci: Tu je Můci!
Můci: Tu je Náci!
Oba: Oba kluci, jako buci,
jsme omladina nadějná,
to pan učitel dobře zná.

III.

Oba: Doma se nikdy po škole
dlouho nezdržíme,
sebéřem ihned, kde co je
a za město běžíme.
Za námi kluků dav celý
na čerstvý vzduch pádí,
a tam se s námi veselí,
skotáčí, dovádí.

Náci: Tu je Můci!
Můci: Tu je Náci!
Oba: Oba kluci, jako buci,
My figury jsme dvě známé,
co uličnictví spískáme.

IV.

Oba: Prakem zacházet umíme,
líp, než-li David sám,
leč někdy i to trefíme,
co se nedá spravit,
pak z pravidla nám uchystá
překvapení otec,
nás mrzívá to dojista,
však střílíme zas přec.
Nácí: Nejen Můci!
Můci: Též i Náci!
Oba Oba kluci, jako buci
jsou oba chytří čtveráci,
sklenářům shánějí práci.

V.

Mnohý malíř již zvěčnil nás,
byť jen v kalendáři,
básníkům pomohli jsme zas
k slávě, honoráři.
Mnohé čtveráctví provedem,
v tom se vždy vyznáme
a než odsud odejdem
nóbl zapískáme.

(Další melodii pískají, pak vytáhnou praky a střílí cukrovinkami, posléze střelí do kulis. kdež někdo upustí sklo, oba se leknou a utekou z jeviště.)

(Konec.)

Růže a fialky.

(Výstup s rejem pro dvě skupiny děvčat s použitím anglické písně: "Who will buy my roses red"--copyright by The Chicago Music Co.Kde není možno zaopatřiti si nápěv, může zpěvní část býti deklamována. Při otevření opony růže na jedné straně tvoří mírný polokruh, v čele nejmenší. Fialky s druhé strany též tak, že celek tvoří podkovu.)

(Tento výstup mohou též provésti pouze 2 děvčata, pak zamění vše do jednotného čísla. Růže oblečené v různé světlé i tmavočervené obleky, každá drží v ruce svazek růží, vlasy též ozdobené růží. — Fialky všechny stejně oděné fialovým oblekem, též každá svazek fialek v ruce.)

Růže (křičí): Nám patří přednost, my jsme krásnější!

Fialky: To nikoliv! Vším právem zasloužíme přednost my, však jsme skromnějšími a nechceme se s vámi hádati.

První růže: Ticho, takto nedojdem k cíli nikdy! Vyvolte si, sestry, jednu ze svého středu, a ta, nechť hájí právo nás ostatních všech.

Všechny růže: Výborně, sestřičko! Máš pravdu! Budiž ty naší zastankyní.

První valka: A co vy, sestry milené? Koho vy si zvolíte, by právo naše statně obhájil?

Všechny fialky: Koho bychom měly zvoliti, než naši, sice nejmenší, však nejvýmluvnější sestřičku a doufáme, že ona naše právo výborně bude hájiti.

První růže: Celá ta naše hádka a boj o přednost jest směšná, neb již dávno a dávno jest rozhodnuta. Ti největší velikáni, básníci a pěvcové všech národů oslavují a opěvují s nadšením krásu a vůni růže, a nejen to, oni nazývají přímo spanilou růži královnou květin, a to vším právem. Honosíme se nejen plností květů, lahodnou vůni, ale i růzností všech možných barev. (Vysmívavě): Jak jste směšné, vy ubohé malé fialky, přioděné vaší stejnou jednotvárnou modravou barvou a krčící se leckdes v křoví a pod listím. Však máte také proč. Stydíte se za vaše chuďoučké šaty. Pohleďte na nás, jak hrdě, zlatou sluneční září obklopené, záříme brzy barvou nejčistšího sněhu, tu zas slabounce, jako mladé děvčátko do růžova se zardíváme, neb jako zapadající slunéčko krás-

nou sytou červení se zdobíme, nebo odíváme se v šat jemně citronový, oranžový, smetanový a jiný a jiný.

My věru náš krásný květ nepotřebujeme schovati, hrdě sedíme na keři, kde oko lidské nás může lehko spatřiti a člověk k svému potěšení si utrhnouti. A naše libá vůně, ta nejen že každého občerství, ona přímo okouzluje, omamuje. (Obrátí se k družkám).

Nuž, drahé sestry, myslím, že jsem dosti pověděla, a fialky zajisté nahlédnou nemožnost se nám vyrovnati.

Všechny růže: Výborně, výborně jsi jim pověděla, drahá sestřičko naše!

První fialka: Že nás konečně necháte přijíti k slovu. My nechceme s vámi žádný boj ani hádku vésti, rády uznáváme vaši přednost a vaši krásu. Vzdor tomu ujišťujeme vás, že rovněž tak jako vy můžete se chlubiti básníky, kteří vás opěvují, můžeme totéž tvrditi i o sobě a to v míře ještě větší. Nás opěvují nejen básníci, ale nás dávají za příklad učitelové a pěstounové dítek, útlounkých, mlaďounkých dítek školu navštěvujících. Nás dává za příklad matinka, vypravující malým dceruškám o skromnosti. Dále vytýkáte nám naši vždy stejnou modravou barvu. Pravda, neměníme šat svůj, za to ale jsme na tu naši blankytnou barvu hrdy. Může-li býti krásnějšího pohledu při jasném letním

dnu, když obloha září tím nejkrásnějším modrým azurem; tu oko každého spočine s radostí na modravé té barvě a každý mimoděk si povzdychne: Jak krásná, milá to barva! Pravdou jest též, že nestavíme se tak okázale na odiv. jako vy činíte; jsme pěkně v stínu a křoví uschované. Však my též ruku nás trhající nezraníme bodavými ostny, jako vy to činíte. A právě na to můžeme býti nejhrdějšími, že nemusí nás nikdo dlouho hledati, ač dobře uschovány jsme, neb naše libá vůně prozradí každému úkryt náš. (Obrátí se k druhým):

Myslím, milené sestry, že jsem nás dobře obhájila, a že růže uznají též naše právo.

Všechny fialky: Mluvila jsi nám všem ze srdce, drahá sestřičko naše!

Všechny růže: Nikdy, nikdy, nikdy vám za pravdu nedáme.

První fialka: Takto spor náš neskončíme. necht rozhodne ctěné obecenstvo samo.

(Zpívají neb deklamují):

Růže první: Kup si krásnou růži, hleď — (ukloní se k obecenstvu).

Fialka první: Kup si raděj' fialku (nabízí též obecenstvo kytici fialek.)

Růže: Královnu tu spanilou.

Fialka: Květinku tu přeskromnou.

Růže: Moje krása tak mocná.

Fialka: Moje vůně tak libá.

Růže: Jak se přece rozhodneš?
Fialka: Ku které zrak svůj povzneseš?
Růže: Ne, ne, ne, já krasší jsem.
Fialka: Já krásu tvou vždy uznávám.
Obě: (spojí se za ruce — tančí valčíkovým tempem):

Toť jest něžných květin zpěv,
jest jara to luzný zjev,
tra-la, la, la, la, la, la, la, la,
tra-la, la, la, la, la, la, la, la,
tra-la, la, la, la, la, la, la, la,

Růže: Růže jsem jak ranní záře.
Fialka: Fialka já tak skromňoučká.
Růže: Pohled na mne rozjařuje.
Fialka: Vůně moje oblažuje.
Růže: Barva má to červánků třpyt.
Fialka: Barva má to oblohy svit.
Růže: Které z nás přednost dáte?
Fialka: Kterou z nás si vyvolíte?
Obě: Ne, ne, ne, my obě chceme vás vůní svou oblažiti. (Spojí se za ruce a tančí rej).

Tak společně v svazečku,
tak uvity v kytičku.
Tra-la, la, la, la, la, la, la, la, la,
Tra-la, la, la, la, la, la, la, la, la,
Tra-la, la, la, la, la, la, la, la, la,

Růže: Kup si krásnou růži, hleď!
Fialka: Kup si raděj fialku!
Růže: Královnu tu spanilou.

Fialka: Květinku tu přeskromnou.
Růže: Moje krása tak mocná.
Fialka: Moje vůně tak libá.
Růže: Jak se přece rozhodneš?
Fialka: Ku které zrak svůj povzneseš?

(Zůstanou skloněny se svazkem kytiček, až opona zvolna spadne.)

Jmeniny Louisinky.

Výstup s použitím národních písní.

Matka.
Louisinka, její dcera.
Boženka, přítelkyně.

(Více děvčat, družky Boženy a Louisinky.)

Pokoj, na straně okno.

(Po vytažení opony slyšeti za scénou hluk, padání hrnců, sklenic, atd., po chvíli přiběhne na jeviště děvčátko celé udýchané, na všechny strany se úzkostlivě točí a plačtivě mluví).

Achich, achich, to jsem to pěkně vyvedla!

(Zpívá): (Dle známého nápěvu.)

Kudy, kudy, kudy cestička,
k záchraně spásička,
kudy, kudy, kudy cestička
k vyváznutí.

(Mluví): Chtěla jsem si zamlsati, vzdor zákazu mé matinky, však medíček mne tak vábně lákal, zrovna jakoby volal: "Pojď, pojď si mne vzíti!"

(V tom vběhnou na scénu kamarádky s Boženkou v čele).

Boženka: Pěkně nás, Louisinko, bavíš! Pozveš nás na slavnost svých jmenin a uprostřed nejlepší zábavy nám utečeš, aniž bys nám řekla kam?

(Ohlížejí se). Však co to zde bylo za hluk? Slyšeli jsme jej až do zahrady.

(*Louisa* se odvrátí a zakrývá si obličej.)

Boženka: (Jde, odtrhne jí ruce s obličeje a obrátí ji k sobě).

Aj, co vidím? Ty pláčeš? A proč?

Ostatní děvčata: Proč pláčeš? Neplač! Musily bychom též plakati.

Louisa: (Vrhne se do náručí Božence, vezme ji kolem krku a štkajíc, jme se vyprávěti svou nehodu.) Milé družky! Byla jsem své matinky neposlušna a teď za to hrozně trpím. protože jsem vám i sobě všechnu radost zkazila a svou neposlušností velice matinku zarmoutila.

Boženka: Ty nás lekáš, mluv jen rychle, co jsi provedla!

Louisa: Jak vám známo, že každoročně na oslavu mých jmenin uspořádá mi matinka ma-

lou hostinu, ku které jste vždy i vy, milené družky, pozvány, tak i tentokráte kromě jiných dobrých jídel chtěla nám napéci chutných koláčů s medem. K tomu účelu měla veliký hrnec s medem ve špižírně na poličce připravený. Věděla jsem o medíčku, a nemohouc odolati, bych ho neochutnala, zda-li jest dost sladký, přistavila jsem si stoličku k poličce, namočila si trochu prstíček, ale věru jen trochu; v tom mi stolička ujela a já celou poličku strhla dolů; hrnec se rozbil, med se vylil a (plačky) bů, bů, bů, zrovna na našeho macíčka, matčina to miláčka, a ten (plačky) bů, bů, bů, jak se ulekl, rovnou oknem ven do zahrady vyrazil. Nyní všechno nádobí rozbité, med na podlaze, okno vyražené, a bů, bů, bů, náš macíček je zabitý, nebo má jistě zlámané nohy, bů, bů, bů, bů, (pláče a zakrývá si oči).

Děvčata (dají se do smíchu, počnou kolem Louisy poskakovat a se vysmívat. Zpívají):

(Nápěv se udává sám.)

Nejsi, nejsi, jak jsi se dělala,
nejsi, nejsi, jak se děláš;
falešné srdce máš,
na nás však nic nedbáš,
počkej, počkej, nevděčnice.

Za to, za to, že jsi nám utekla,
stihne tebe v zápětí trest;
matinka vyplatí,

tatínek připlatí,
mlsnou, mlsnou tu hubičku.

Louisa (při počátku zakrývá si uši, pak rozpřáhne prosebně ruce proti děvčatům).

Zpívá:

(Nápěv se udává sám.)

Mně se, mně se, mně se, mně se všecko zdá,
že já více vám nejsem již milá,
jenom vroucně prosím, již mi odpusťte;
smíchem svým víc mne neděste!
Prosím snažně tak, přimluvte se pak,
matinka již jde, slyším kročeje,
achich, jeje, jeje, už mi úzko je,
srdce strachem se stahuje.

Boženka: Nic naplat, milé družky, musíme naší Louisince pomoci a nějak ji u matinky omluviti. Ale jak? (Přemýšlejí všechny a volají): Ale jak?

Chvíli přemýšlejí a chodí po scéně, při čemž Boženka podívá se dolů z okna, dá se do smíchu, ukazujíc druhým, které se kolem ní shrnou.)

Zpívají:

(Nápěv: ‘‘Hráli dudy u Pobudy’..)

Hle tam dole macka tvého,
jak olizuje pacičku,
myslím, že si pochutnává
na přesladkém tom medíčku.

Haha, veselá to švandička,
hleď na šťastného macíčka,
kožich už má vyčistěný,
teď následuje pacička.

Louisa (zastírá si chvilkami oči při tomto zpěvu a chvilkami spíná ruce.) *V tom vstoupí matka.*

Matka: Aj, společnost jest již pohromadě a těší mne, že jste, drahé dítky, tak veselé. Nu pobavte se společně ještě chvilku, mezitím půjdu vám uvařiti dobrou kávu a napéci koláčů. obzvláště hodně koláčů s medem, neb vím, ty že jíte nejraději.

Louisa (se lekne, sepne ruce a skloní hlavu.)

Boženka (stísněně): My, my, my nerady koláče s medem. (Obrátí se k děvčatům.) Viďte, děvčata, že nerady jíte koláče s medem?

Děvčata (nerozhodně a rozpačitě): Ne, ne. my nejíme koláče s medem.

Matka: To je mi velmi, velmi podivné, jindy jste radostí skákaly, když jsem vám jich napekla a zvlášť Louisa se jich nikdy nemohla ani dočkat Ale co tomu říkáš ty, Louisinko? Viď, že se už na ně těšíš?

Louisa: Já? Já? Matinko! (Dá se do pláče a ukryje svou hlavu matce v klín.)

Já, já, již je nejím.

Matka: Ale, můj zlatoušku, neplač proto. Napeku vám tedy koláčů jiných, ač nemohu po-

chopiti, že tak pojednou vám koláče s medem přestaly chutnati, když jindy jste mi je horké braly s kamen. Pobavte se zde společně ještě chvíli a až budu hotova, zavolám vás do jídelny. (Odchází, v tom Louisa učiní pohyb k matce, jako by jí vše říci chtěla.)

Boženka (zastoupí jí cestu): Nic se neboj, drahá Louisi, budeme hleděti tobě pomoci a nějak tvou matinku uprosíme. (K děvčatům): Družky milené, teď se pěkně postavte a jakmile matinka naší Louisinky sem opět vstoupí, prosme společně za svou družku. (V tom uhodí se do čela a zvolá): Já mám nápad, to bude vyhráno, svedeme to na macíčka a bude to.

Matka (vstoupí a hrozí Louisi) *zpívá*:

(Nápěv: "Kočičko, kočičko, k čemu máš hlavivičku" od Maška.)

Louisinko, Louisinko!
Co jsi to vyvedla,
svrhla jsi medíček,
rozbila hrníček.

Děvčata:

Ne, ne, ne, ne, ne, ne,
to ona nebyla,
to byla kočička,
váš milý macíček.

Matka (mluví): Aj, aj, toť podivné, jak se to jen stalo, kocour, že maličký, svrhl vše s poličky?

Děvčata: To snadné věru jest, věřte nám na svou čest, ten mlsoun nešťastný vylez na stoličku.

Matka (rozhlíží se přísně kolem; Louisa s děvčaty klopí oči k zemi) *zpívá*:

(Nápěv: "Když jsem plela len.")
Nevěděla jsem, že sáhnete k lžem,
myslím, milé děti moje,
že to as pravdou nebude,
jenom pravdu vždycky ctěte,
nikdy ku lži nesáhněte,
zavrhněte ji.

(Mluví) Pamatujte si to dobře!

Louisa (nemohouc se více udržeti, vyjde do popředí, vrhne se před matkou na kolena, prosí zpívajíc, ostatní děvčata vpadnou při druhém oddílu.)

(Nápěv: "Náš tatíček, nebožtíček".)

Louisa:

Máti zlatá, milená, již odpusť dceři své!

Děvčata:

Paní drahá, naše vina větší dcery tvé,
na kočičku svedly jsme vše,
braly jsme vše to žertovně.

Boženka:

Pak, pak, chtěly jsme své družce pomoci,
již tedy víc se nezlobte,
dcerušce svojí odpusťte!

Děvčata:

Nám též naši vinu s láskou promiňte.

Boženka (zdvihne Louisu se země, vezme ji za ruku, vede k matce a prosí): Drahá paní, nehněvejte se více na vaši dcerušku.

Louisa (vezme matku kolem krku): Drahá, zlatá maminko, již se na mne ňehněvej!

Matka: Musím se hněvati, jak na tebe, že jsi se mi hned nepřiznala, (obrátí se k děvčatům) ale i na vás, že jste lží chtěly své družce pomoci.

Boženka: Vše to bylo naší vinou. Myslely jsme to upřímně s naší drahou spoludružkou a tu napadla nás myšlenka svésti vše na kočičku. Louisa si ani nepomyslila, že to tak budeme hleděti vymluviti.

Matka (dá se do smíchu): Cha, cha, cha, však moc chytře jste to nevyvedly, neb ještě nikdy jsem neviděla kocoura si přistaviti stoličku a svrhnouti na sebe hrnec medu i s poličkou. A proto vy jste nechtěly koláče s medem; počkejte, vy filuty, ted' byste neměly dostat ani jeden.

Děvčata: My nechceme, my nechceme, jen když jste nám a naší Louisince odpustila.

(Louisa přitulí se k matce a zpívá):

(Nápěv: "Na tý louce zelený.")

Ó máti moje zlatounká,
tys srdce mého pěstounka,

kolikrát se mi zachvěje,
k tobě vždy láskou okřeje.

Slibuji ti v této chvíli,
že vždy, co mi stačí síly,
tě vřele budu milovat,
lží víc si nechci pomáhat.

Matka (mluví): Nuž, dobře, odpouštím vám všem, vím, že jste se nechaly jen dobrým úmyslem, vaší družce pomoci, ku lži svésti a že to více neučiníte. Strachu jste již přestály dosti, buďte opět veselé, za chvilku přijdu a pobavím se s vámi.

Děvčata: Ať žije matinka naší Louisinky!

Louisinka: Drahá máti, neodcházej ještě! (Vezme ji kolem krku a zpívá):
(Nápěv: "Ráda, ráda, můj zlatej Honzíčku.")

Louisa:

Ráda, ráda, má zlatá matičko,
ráda, ráda, ráda tě mám.

Děvčata:

Též i my ostatní s láskou
k vám vzhlížíme.

Louisa:

Ráda, ráda tak moc tě mám.

Matka:

Jestli to jen pravda,
že mne máš tak ráda.

Děvčata:

Ráda, ráda, ráda tě má.

(Všechny obstoupí matku, věší se na ni a nechtějí ji pustit ven.)

Matka: Počkejte, drobotino, vždyť byste mne umačkaly; teď však už mne pusťte, ať mohu vám hostinu připraviti. Bavte se zde dobře a prozatím na shledanou!

Děvčata: Na shledanou, na shledanou!

Boženka: A nyní, když vše tak dobře dopadlo, si zazpíváme a zatančíme. (Zpívají.)

Proč bychom se netěšili, netěšili,
když nám tvůrce zdraví dá, zdraví dá.
Proč bychom se netěšili, netěšili,
když nám tvůrce zdraví dá, zdraví dá.

Kdo z nás ví, zda pouť budoucí, pouť budoucí
vesele tak uhlídá, tak uhlídá.
Kdo z nás ví, zda pouť budoucí, pouť budoucí
vesele tak uhlídá, tak uhlídá.

(Nápěv: Pochod z "Prodané nevěsty".)

(Při třetím opakování všechny tančí, načež opona zvolna padá.)

Profesor "Broukolap",

sběratel národních písní, brouků, motýlů a květin.

Výstup hodící se nejlépe při výletu dětí.

Osoby: Hoch, neb děvče maskované, co profesor; starý nahluchlý pán, v jedné ruce sítku na motýly, v druhé naslouchátko, které si každou chvíli přikládá k uchu, na šňůrce na straně má zavěšenou plechovou torbu na květiny, na hlavě možno-li cylindr, v němž má napíchané špendlíky a motýly.

Několik děvčat a hochů hrají si.

Jakmile profesor vyjde na scénu, hledí naň všichni z počátku udiveně, potom se mezi sebou pošťuchují, okazují naň a po straně se mu smějí.

Profesor mluví s nadšením: O skvostná přírodo, co kouzla se v tobě tají! Vy čarokrásné nivy! Ty zlaté slunko, které ozařuješ a vléváš život tolika bytostem, nech složiti mi můj hold nelíčený! Kéž by tě jednou lidstvo pochopilo, ty tvořící mocná přírodo,a zanechalo svých věřících bludů; neb jen v tobě ukryty jsou zázraky starého a nového světa.

(Teď zpozoruje děvčata a hochy, předstoupí blíže a představuje se.)

Ctěné dámy a pánové, jak mne zde vidíte, jsem profesor přírodopisu "Vendelín Broukolap".

(Ukloní se, ostatní vážně se tvářice ukloní se až k zemi, však hned zase si naň ukazují a mezi sebou se smějí.)

(Mluví dál.) A vyšel jsem si do přírody nasbírati květin, brouků, motýlů atd. Však co nejvíce by mne potěšilo, kdybych mohl uslyšeti a sebrati nějaké původní lidové písně.

(Mezi řečí klade ustavičně rouru k uchu a naslouchá.)

Ó, ani nevíte, jaké skvosty chová naše zpěvná, hudební vlast!

Kamkoli se obrátíme, odevšad zaznívá český zpěv. (Mezi touto řečí hoši a děvčata se navádějí, jedno z nich vyběhne ze řady, točí se kolem profesora a zpívá):

Kočka leze dírou, pes oknem.
nebude-li pršet, nezmoknem.

Profesor (nastrčí naslouchátko, položí torbu s nasbíranými motýly na zem; poslouchá s otevřenými ústy, blíže se při tom k děvčeti, řka:)

Milé, zlaté dítě, zazpívej mi tu píseň ještě jednou, tu jsem nikdy neslyšel, toť pravý skvost.

Děvče (dá se do smíchu, utíká a z povzdálí ukazuje naň druhým, které zvědavě obklopí tor-

bu s motýly a brouky, ji otevrou, odtud vše nasbírané vyhodí a místo toho strčí do torby cibuli, česnek, brambory a nějakou kočičku, což musí míti některé z děvčat připraveno; mezi tím vrtí profesor smutně hlavou a povídá.)

Profesor: Ó, škoda, přeškoda, že nynější mládež je tak stydlavá, jak skvostná to byla píseň a to děvče mi uteklo, žel, žel, že nemohu ji napsati.

(Mezitím se opět všichni navádí ajeden z hochů počne kolem profesora poskakovati a zpívati:)

Utíkej, Káčo, utíkej,
honí tě kocour divokej.

Profesor (nastrkuje naslouchátko a pozoruje hocha.)

(Mluví:) Jen dále! jen dál! Ó pojď sem, synku zlatý a zjev mi perly českého zpěvu, ať napíši je celému světu.

(Hoch se ušklíbne, udělá naň dlouhý nos a uteče.)

Profesor (lítostivě:) Ó, plačte se mnou! Což nikdo mi neporozumí, že chci zachovati ty krásné zpěvy české budoucímu pokolení?

(Mezi tím opět jedno děvče přiběhne a zpívá:)

Šla Nanynka do zelí, do zelí, do zelí
natrhala lupení, lupeníčko.

Profesor (nastrčí opět naslouchátko a blíží se k děvčeti, řka:)

Ó, zlatá děvuško, aspoň ty zapěj mi tu píseň znova, abych mohl si ji napsati.

(Mezi tím posuňky se všichni dorozumějí, učiní kolem profesora kolo, spojí se za ruce, zpívají první verš "Sedlák furiant").

Sedlák, sedlák, sedlák,
ještě jednou sedlák,
sedlák, sedlák, sedlák
jest velký pán.
On má pas na břiše,
a na svém kožiše,
tu, tu, li, tu-tuli, tutulipán.

(Na to se postaví vždy dva a dva proti sobě a tančí furiant, na to opět utvoří kolo a zpívají verš 2hý.)

Koukej, koukej, koukej,
jak je sedlák hloupej,
koukej, koukej, jak je hloupej,
On jede na pole,
má hodinky dvoje,
koukej, koukej, koukej,
jak je hloupej.

(Na to opět tančí furianta a po třetí jedno z děvčat uchopí profesora, který snaží se komickými pohyby nápodobiti tanec, a hodně jej roztočí. Ostatní se hlasitě smějí; po ukončení hudby).

Profesor (prudce oddychuje) Uf, uf, uf,je to cháska, ti mne prohnali, nemohu ani dechu popadnouti. Ta naše mládež je velmi divoká, místo aby mně pomohli sbírati a psáti ty pěkné písně,takto se mnou zacházejí,vidím,že dnes už s nimi nic nesvedu; musím se opět věnovati svým sbírkám motýlů, brouků a květin.

(Hoši a děvčata dávají si opět znamení, smějí se, jedno z děvčat opět vystoupí a podává profesorovi připraveného motýla, na špendlíku zapíchnutého.)

Profesor: Děkuji ti, milé dítě, toť skvostný exemplář "Balicarum Okarum", ten musím ihned schovat.

(Jde k torbě a pomalu otevírá, odtud vypadne kočka a vše tam vložené. Profesor se lekne a upustí torbu na zem, v tom opět učiní všichni kolem něho kolo a zpívají jako 'Strašák.')

"Vizte toho strašáka,
strašáka, strašáka,
ten má v hlavě bubáka,
bubáka má.
Tomu my se vysmějem,
pěkně si s ním zahrajem
ty, ty, ty, ly, ly, ly,
ty jsi notně natvrdlý.

(Na to tančí strašák.)

(Profesor spráskne ruce volaje): O, zlá, zkažená mládeži!

(Na to opět zpívají):

Toť profesor Broukolap, Broukolap, Broukolap.
místo brouků kočku lap, už ji má tam,
kočka dělá mňau, mňau, mňau,
profesor zas au, au, au,
kočičko, kočičko, tys mu zmátla kolečko.

(Pak opět tančí strašák, když přetančí. skočí jedno z děvčat a narazí profesorovi cylindr až přes uši. Ten maje v rukou síť a rouru zapomene to odložit a vrtě hlavou, by se cylindru sprostil, namáhá se marně, při čemž pomalu odchází.)

KONEC.

(Děvčata, možno-li, buďtež oblečena v národním kroji.)

Jaro, Léto, Podzim a Zima v hádce.

Výstup pro děvčata a jednoho většího hocha.

OSOBY:

Čas, stařec s dlouhým šedým vousem, drží neb má na trůně u sebe kosu a hodiny, možno-li přesypací.

Jaro, děvče oblečené co Amorek v růžové triko, malá zlatá křidélka, v ruce luk a šípy.

Leto oblečené v světlé zelené šaty, zdobené buď květinami neb obilními klasy.

Podzim v zlatožluté šaty zdobené vinnými listy a hrozny.

Zima, bílý šat, s kožíškem jako sněhulka, může v ruce držet košíček s drobně nastříhanými papírky místo sněhu a sypati je na cestu.

(V tomto výstupu může více dětí býti zaměstnáno a sice, že každé z jednotlivých ročních období může míti družinu ze čtyř neb i více děvčat, která musí býti stejně oblečena.)

VÝSTUP 1.

(Při otevření opony: Čas sedí uprostřed a všichni seřadí se ve způsobě podkovy kolem a sice Jaro a Leto na pravé, Podzim se Zimou na

levé straně, děvčata představující hlavní z počasí ve předu a družina za nimi.)

Jaro, Leto, Podzim, Zima, postoupí ku předu, nápodobí hádku a jedna přes druhou křičí:

Jaro, Leto, Podzim, Zima: Já, já,já, ne ty, já, já, já!

Čas (vstane): Ustaňte, rozpustilá chásko, proto jsem vás nevolal, byste se zde hádali, nýbrž máte se zodpovídati, zda vyplnili jste úkol vám daný, totiž každý přispěti ze vší své síly ku blahu člověčenstva.

(Rychle za sebou.)

Jaro: Já bylo nejhodnější.

Léto: Ba ne, já.

Podzim: Já učinil nejvíce.

Zima: Mně náleží pochvala.

Čas (zakrývá si uši.) Umlkněte! Takto bychom nikdy nepřišli ku konci.

Pěkně jeden po druhém, nejmladší nejdříve počne se zpovídati.

VÝSTUP I.

Jaro (předstoupí s družinou v před:) Ó, mocný otče náš, slyš laskavě činy mé!

(Deklamuje a poslední dvě řádky vždy družina opakuje.)

Na křidélkách rychle spěji
v čarokrásný ten širý svět
:[bych probouzelo ptáčků sbory
a nechalo je libě pět.]:

Hle, na zem mrazu zbavenou
divem kouzlím květy vnadné
:[a v trávu jemně zrosenou
dech můj libovonný padne]:

Ptáčkům v hrdla písně kladu,
že blahem chví se širý kraj
:[a každý v tom opojení
volá: ó, krásný, skvostný máj!]:

Rázem oživne luh i háj,
co kouzla jest tu hned všude,
:[že připadá to jako báj,
co ten úsměv slunka zmůže.]:

Děti běží z chaloupek ven
po dlouhé zimní té době
:[a hrají si, jak krásně jen,
jak velcí, tak malé robě.]:

Ferda malý, košilatý,
v brkačku fouká z plných plic
:[Vašek zase baculatý,
na buben břinčí ještě víc.]:

Tu zase hajných Madlenka,
roztomilá to dívenka
:[jarní píseň si notuje
a s panenkou svou tancuje.]:

Tak dál a dál krásy jara,
líčit má slova nestačí,
:[však ještě něco ti povím
a to myslím, že postačí.]:

(Obrátí se k Času, kdežto družina postaví se na své místo.)

Ale co myslíš, otče, že ti zde budu řečniti do rána? Ani mi nenapadne, mám ještě jiné starosti a třeba jsi na to sebe více bručel bu, bu, bu, já se neleknu, napnu svůj luk a jak tě svou střelou zasáhnu, musíš mne míti rád, byť jsi si při tom myslel, že jsem šelma podšitá, která svým lukem samé nezbednosti tropí.

(Obrátí se k obecenstvu, žertovně:)

A vy tam dole, nebudete-li mi tleskat, všechny vás svým šípem poraním. (Obrátí se do pozadí.)

Aj, co vidím? Tamto na střeše holoubek celý zamračený, to jistě přišel pozdě domů k večeři a s holubičkou měl proto mrzutosť. No, holoubku, počkej! Tohle hned napravím. (Vyšle šíp do kulis.) Tak vidíš, ty nafoukaný holoubku, už to máš spravené, holubička zase sladce vrká; vrků, vrků; (obrátí se k Času:) Co tomu říkáš, papínku, mám to všelikých starostí. (Vyšle několik šípů mezi obecenstvo a postaví se opět před svou družinu).

Čas: Jsem s tebou úplně spokojen, čiň dobře i nadále, ty šelmo maličký, a věř, že vždy budu s tebou spokojen

(Kyne Létu, kteréž předstoupí do předu.)

VÝSTUP II.

Léto:

(Poslední dvě řádky v závorkách družina opakuje.)

Kvapí léto, kvapí, vše buji a zraje,
bohatá žeň čeká naše milé kraje,
:[obilíčko zlaté plné klasy kloní
sekáčova kosa do taktu si zvoní.]:

Za sekáčem chasa prozpěvuje, výská,
že obžinek doba, nedaleká, blízká,
:[výská sobě, zpívá, jak to malé ptáče,
které bezstarostně po celý den skáče.]:

Za těmi drobná cháska, děvčata, hoši,
nesou hojně přesladouňkých plodů v koši,
:[jahody si zbarví povrch svých rtů, líček,
že každý hned vypadá jak kominíček]:

Tuhle potoka vlnky vstříc jim šplouchají,
s jakou radostí ve vodě se brouzdají.
:[Co shonu! Štěstím každému zrak se leskne,
když Antonín s Matějem do vody pleskne.]:

Při tom náhle vyděsí je malá Anna,
která křičí, že viděla hastrmana,
:[tu hned o překot běží všichni z vody ven,
křičí: "hastrmane, dej kůži na buben!"]:

Dále radosti moje mohlo bych líčit,
však nechci nikdy druhých svých sester ničit

:[myslím však a to právem celého světa,
že každý se těžce loučí s krásou léta.]:

(Obrátí se k Času:)

Myslím, že také já mohu se směle ucházeti o tvou pochvalu, drahý otče můj. Řekni sám, zdaž možno jest dítkám užíti tolik blaha v jiný roční čas?

Dnes běží do lesa na borůvky, maliny, na sladké červené jahůdky a přijdou domů sladkou šťávou pomalovány, že ani matinka je nemůže poznati a teprve po upotřebení hodného kusu mýdla opět své miláčky pozná. Zítra opět vyběhnou si do zahrádky na sladká jablíčka, hruštičky, třešničky.

(K obecenstvu pomlaskne si.) To věřím, to byste si pochutnali. (Obratí se k Času:)

Nuž, jak ty's, otče, se mnou spokojen?

Čas: I ty si mé uznání v plné míře zasloužíš, nech i nadále vše hojně růsti, jak dítkám tak i velkým pro radost a občerstvení.

(Kyne Podzimu, kterýž předstoupí s družinou.)

VÝSTUP III.

Podzim:

Trala, trala, trala jen vždy ku předu dál,
přináším těm našim dětem veselí v kraj.
:[Ořížků, jablek, vína v náručí nesu,
co tu v tvářinkách dětí jasu a plesu.]:

Se mnou hned dívenky na luka spěchají.
na kola, prsténky hezky si hrávají,
:[tamto zase hoši, šavlice po boku.
hrají si na vojáky blíže potoku.]:

Tu kantorův Poldík, šelma to od kosti.
volá z plna hrdla, všechny že pohostí,
:[chytil žábu velikou v blízké bařině,
aby ji upekla, strká ji Merině]:

Tam zase na pastvišti ta hochů chasa,
jak jim hrdlo stačí, směje se a jásá,
:[neb draka pouštějí do ohromné výše,
on se na ně šklebí u veliké pýše.]:

A což při té zlaté posvícenské době.
tu dědeček, babička, ba i to robě
:[si zatančí, zavýsknou s velikou radostí.
neb koláčů, jitrnic jest do sytosti.]:

A tak dále mohla by zníti má píseň,
že pravé radosti přináší všem jeseň,
:[nechci však nikomu neskromnou se zdáti
a též své sestřičce příležitost dáti.]:

(Obrátí se k Času.)

Avšak vzdor tomu činím si nároky na největší pochvalu, neb tolikerou radostí, co já dětem připravuji, nemůže se žádná z mých sester vykázati.

Pomni jen, co užijí při obžinkách, při vinobraní. při česání podzimního ovoce, které jest

vždy to nejlahodnější a nejsladší, ty velké šťavnaté hrozny vína, ty sladké oříšky. Co si nahrají na strništích, jak dělají si ohníčky v bramboříštích a pekou si v nich brambory.

Některý si též zakouří, vydlabe brambor, nacpe jej natí a odfukuje jako starý, ale za chvíli utíká za stodolu, drží si hlavu a naříká: "Ó jé, ó jé, to je mi zle!" Nu, každý začátek je těžký, po druhé mu to půjde lépe.

(Obrátí se k Času:)

Nuž, otče, jak mé činy se tobě líbí?

Čas: Vyjadřuji ti svou úplnou spokojenost, neb i ty jsi svým povinnostem úplně dostála.

VÝSTUP IV.

(Kyne Zimě, která předstoupí s družinou.)

Zima:

Cinky, linky, cink, cink, cinky linky, cink, cink,
podkovenky zvoní, břinky břink, břink, břink, břink,
:[Bílá peříčka sypu po celých pláních,
jedu k vám, dětičky, na přeskvostných saních.]:

Pojďte, pohleďte na dvůr ven, dětičky!
Snad se vám doma roztrhly poduštičky.
:[Hoj, jak se chumelí peří tak přemnoho,
s chutí jen, dětičky, s chutí jen do toho!]:

Hoši s radostí velikou ven spěchají,
panáka ze sněhu stavět počínají,
:[velké břicho, hlavu, v ruce hůl, tak stojí,
malí před ním prchají, neb se ho bojí.]:

Na stráni pak hoši válku vedou prudce,
koulemi házejí a každý chce být vůdce,
:[ranění padají do peřinek hebkých,
co záře, smíchu v těch tvářinkách lepých.]:

Pak dále ty skvostné pohádky a báje,
jak dědeček kouzlí dětem zemi v ráje.
:[Rytíře, princezny, draky, duchů sbory,
zakleté zámky, obry, skleněné hory.]:

A co ten tajuplný vánoční stromek,
jak přemýšlením lámou si svůj rozoumek.
:[Frantík chce koně, vůz, káču i hodinky,
Toník, kočku, nůž, špačka, ba i holinky.]:
Aninka hezkou postýlku a panenku,
Jiřinka klobouček a pěknou sukénku,
:[tato přání dají mnoho přemýšlení
malým těm hlavičkám při večerním
bdění.]:

Takých požitků má zima ještě více,
mohla bych jich vypočítat na tisíce,
:[nechci však na úkor sester se chlubiti,
též nikdy jejich dobré skutky tupiti.]:

(Obrátí se k Času:) Milený otče, doufám směle, že i já pochvaly se dočkám, neb i já v čase zimním poskytuji mládeži hojně radosti.

Zmiňuji se jenom o zdravém pohybu v čistém, vymrznutém vzduchu, o jizdě na saních s vršků; jaké to veselí a smích hlaholí v řadách dětí, když se saně převrhnou, ony se z nich vykutálí a sjedou po hlavě jeden přes druhého, dále metání koulí sněhových, dělání sněhuláků a jiných a jiných kratochvílí dětských. Jak to jde dětem k duhu, tvářičky jim planou jako růže, a že někdy uloví si na nose pořádného hejla, z toho si moc nedělají.

Když přijdou vánoce, s jakou radostí a nedočkavostí čekají na dárky a na zlaté prasátko, které jim spatřiti slibuje matinka, když se budou postiti. A tak dále a dále.

Ale nyní, milený otče, rozhodni, která z nás nejvíce pochvaly zasluhuje.

Čas: Výborně, dcero drahá, i v tobě jsem se nezklamal. (Vstane a vztýčí ruce.)

Milené dítky! Nechybil jsem, posílaje vás v širý svět s přáním, by hleděly jste zpříjemniti lidstvu a zvláště té milé mládeži, každá po celou dobu své vlády, jejich konání, hry a zábavy. Vidím, že vše správně konáte, a doufám, že totéž budete dle sil svých i nadále konati.

Všichni: Ano! Ano! To slibujeme. (Obstoupí Čas, který stojí se vztýčenýma rukama, a volají:)

Ať žije náš milený otec! (Tento jim kyne rukou.) Opona pomalu padá.

Dějepisná abeceda.

Jeviště upraveno buď jako zahrada neb les, hezky otevřený.

Na jevišti seřaděné dítky tak, aby nejmenší děvčátka v bílém oděvu, stála ve předu a sice tolik jich musí býti, aby utvořila z písmen, která nejlépe na papíru lepenkovém namalovati a na stejně dlouhé hůlky přibíti, jméno dotyčné školy. Dále musí býti zhotoveno tolik stužek s nápisy, kolik jmen ve výstupu se nachází a sice vždy počáteční písmeno modré, ostatní vše červené v bílém poli. Ku příkladu při prvním Amos Komenský A modré, ostatní červené atd. Stuhy ty se připevní účinkujícím dětem začínajícím písmenem od pravého ramene k levému boku přes prsa a děti postaví se od písmene A až k Ž v polokruh, buď v jednu neb více řad, dle velikosti jeviště za malá děvčata, tvořící jméno dotyčné školy. Jména mužů naučí se hoši a jména žen děvčata.

Dvě starší děvčata představují, jedna z nich s českým praporem "Čechii", druhá "Columbii" s americkou vlajkou.

(Úprava oděvů odpovídající symbolům.)

VÝSTUP I.

Columbie (za zvuků písně "My country! This of thee . . ." zpívané za scénou shromá-

žděnými dítkami blíží se zvolna, až as v polovině písni vyjde před spuštěnou oponu a tam dozpívá píseň:)

Tobě, o vlasti má,
krásná a svobodná,
můj platí jas.
Zde předci zmírali,
poutníci přistáli.
S každého vrchu zní
svobody hlas.

V tobě, o, vlasti, dlí
svobodní, zšlechtilí,
tys láskou mou.
Tvé skály, vrcholy,
hory a údolí
naše srdce vroucí
vždy milujou.

(Mluví:)

Ó, jak hrdým mohu býti symbolem svého lidu. Pod vlajkou mojí shromážďují se svorně všichni národové, odkládají své zvyky, svou řeč, a s hrdostí hlásí se k mému praporu svobody.

(Ze zákulisí slyšeti jest píseň "Kde domov můj" opětně od žactva, z počátku jemně jako by z dálky a vždy blíže a blíže zpívanou.)

Columbie (překvapena naslouchá.) Jaký dojemný to zpěv? Toť píseň, která k srdci mluví.

VÝSTUP II.

Čechie (přibližuje se zvolna s druhé strany jeviště a před oponou dopěje konec písně; udiveně pohlíží na Columbii).

Columbie (přistoupí blíže a zvolá:)

Kdo jsi, spanilá neznámá? Klamou mne mé zraky? Jsi snad sestra moje milená? Hle, tytéž barvy prapor tvůj nese. Ó, hořím touhou poznati tebe.

Čechie: Což nepoznáváš, mocná vládkyně svobodného národa, genia českého lidu, lidu dobrého, lidu, který po mnohém strádání a útisku ve své vlasti, pod mocnou vládou tvojí poznal zlatou svobodu?

Columbie: Ano, slýchám někdy o národu českém, však málo, velmi málo; myslím, že není doba jeho vymření daleka, neboť pozoruji, že dítky rodičů, ještě nedávno sem přišlých česky nemluví a své mateřštiny zapomínají.

Čechie: Ó, zadrž! Nejsou pravdiva slova tvá! Můj drahý český národ není takým, jak ty jej líčíš.

Columbie: Tvrdíš opak toho, o čemž dávno již celý svět jest přesvědčen.

Čechie: Ne, ne a tisíckráte ne! Co nezničila zloba kruté hrůzovlády kněžské, co nezničil celý svět se svými křižáckými taženími, co nezničila ani porážka na Bílé Hoře a krutá per-

sekuce po nešťastné bitvě této, co nedovedli zničiti věrolomní Habsburkové, to přece nemůže zničeno býti laskavým mateřským jednáním tvým. Věř mi, sestro drahá, dovol, abych tě tak nazývala, já skutkem dokáži tobě, že dosud dřímá v srdci lidu mého ta jará životní síla a že lid ten i na dále hrdě hlásiti se bude ku svému rodnému jazyku.

Columbie: Aj, jak dychtiva jsem důkazu tvého!

Čechie: Zde tedy hleď! (Pokyne rukou, opona jde nahoru, na jevišti viděti jest dítky, jak dříve podotknuto.)

Columbie (mocně pohnuta a překvapena): Co vidím? toť dítky nějaké školy jsou?

Čechie: Nuže, ano! Toť české svobodomyslné školy dítky jsou! Pravda, že více času svého věnují škole tvé, kde vědy poznávají, životu potřebné.

Však zde jeví se ta pravá láska a obětavost jejich ve světle nejlepším, něboť kdy odpočinku by mohly užívati, po celotýdennním učení, ony rády jdou do školy české a znovu se učí. (Hrdě a s pohnutím.)

Vždyť to dítky české, českých matek dítky jsou! A teď pohleď! Z dějin ti jména přednesou a mnohé seznáš, že světu celému dnes patří.

(Pokyne rukou a žactvo jeden za druhým,

jak abeceda následuje, svoje promluví, a po odříkání seřadí se opět na opáčné straně.)

Amos Komenský:

Vyhnán z vlasti, přec jsem ji miloval,
škole a vlasti, život svůj jsem věnoval.

Beneš Třebízský:

Můj život, toť historie česká byla — z té kniha moje
vzešla, by mezi lidem drahým žila.

Čech (praotec):

Ty země krásná — bohatstvím jež sluješ,
vlastí novou, pro nás milenou vždy budeš.

Dačický z Heslova:

A pilně jsem zaznamenával do kroniky své slávu
i utrpení národa našeho, by potomkové naši sílu pro budoucnost z minulosti čerpali.

Eliška Přemyslovna:

Aj, pane ze Stráže! Matkou chci já tomu lidu býti! Co jeho bolí, i moje srdce cítí.

František Palacký:

A v každé stránce mojich dějin
nalézáte duši mou.

Gabriela Preissová:

Mnoho mnoho práce vykonal meč v rukou udatných

předků našich, teď však práci dokonává naše pero.

Havlíček Borovský.

(Hudba jemně hraje "Spi Havlíčku" po té pauza):

Přilibujte si mně, poroučejte si mně, vyhrožujte si mně —
přece zrádcem nebudu.

Chelčický Petr:

Jen utrpením a překážkami národ vítězně ku předu kráčí a nové životní síly v něm vznikají.

Irma Geislova:

Vidím drahý svůj lid obrozený krví a utrpením a raduji se, že duch jeho vyšel z boje vítězně.

Jiří z Poděbrad:

Meč můj jako blesk, rozum jako slunce; a vůči nim jsou nepřátelé úplně malomocni.

Karolina Světlá:

Ty, Ještěde můj drahý,
Ty věčně zachmuřený,
v ponuré báje se tající,
myšlénky mé, srdce moje,
stále k tobě upnuty jsou.
Myslím si někdy, že ne v Blaníce,
ale v tobě dřímají ti rytíři zakletí.
Doba vaše se blíží.

Libuše:

Vidím velký mocný národ, celý svět se mu koří. A opět vidím, jak supové se slétají se všech stran, aby jej udolali. A opět vidím, jak mocně se jim vzepřel, povstává a vítězí, a zase se mu koří svět. A to jest národ můj, národ český.

Miroslava z Leskova.

Že mnohý slavný čin vykonaly ženy českého národa, dokazují jména jejich, v historii zaznamená. Hleďte, dívky, i na bojišti dovedly jsme krváceti pro naši drahou vlasť. Nuže, dle toho i vy se řiďte, kde jen trochu možno, vlasti pomáhejte!

Neklan:

Ta stará sláva naše a moc musí žíti i v budoucích pokoleních našich, neboť my, otcové, pevné základy jsme zbudovali.

Otakar II:

Zlatý byl jsem král! Tak řekl lid.
Nuž! Nechť ve zlatě a slávě dál
zřím národ svůj žít.

Prokop Veliký:

Když poslední dopadla rána, zničen byl Sirotků voj. Ejhle jej! Velikána! On poslední nastoupil boj! Proklána mohutná prsa, umí-

rá nezdolný rek. — Nepřítel jásá a plesá. — Ubit jest Prokop Veliký — Sirotek.

Roháč z Dubé:

Žeť věrolomným Zikmund císařem, vím! A proto do posledního dechu budu před ním brániti svoji drahou vlast.

Říčanský:

Vesele s králem prázdnili jsme číše, co on chtěl, učinil jsem! Ale to vše bylo jen ku prospěchu naší vlasti drahé.

Samo:

Prvním byl jsem králem českým, a již tehdy naučil jsem nepřátele znáti pádnost českých zbraní. Co Čech, to vítěz.

Šafařík:

Vy drahé, doškami kryté chaloupky české! Vy daly jste mnohé a slavné muže národu českému. Važte si těch prvních křísitelů národa českého, vy dítky milé.

Týl Kajetán: (Hudba jemně hraje 'Kde domov můj?') A zřím bílou holubičku, jak vznáší se nad stříbropěnnou Vltavou, jak radostně usedá na zlatý dům, tam na březích Vltaviných. Aj, toť genius českého národa a zlatý dům, toť divadlo národní.

Úprka Joža:

Druhé větve slovanské jsem já syn. Chudá

Slovač mne zrodila. Cítím však česky i česká jsou moje díla.

Vítězslav Hálek:

Já jsem ten rytíř z pohádky,
jenž hrdě vyjel do světa,
abych tu pannu vyhledal,
jež pro mne v dáli vykvétá.

Zeyer:

Nechť o nás vědí ve světě! Naše literatura budiž skvost, jehož si vážit musí každý národ.

Žižka z Trocnova: (Hudba hraje husitskou). Ač slep jsem, duše má přece vidí! Když nepřátel spousty se valí na drahou vlast moji, tu srdce mé plesá, neb vím, že jako hejna ptáčat je rozprášíme. Vlast naše musí být svobodná, velká a mocná! Bijte a nežívte!

Čechie: Nuže, drahá sestro, rci, zda dosud trváš na svém výroku, že národ náš v brzku vymře?

Columbia: Mohu-li více? Jsem překonána! Ó, pojď milená, do mého náručí. Ty's mi dražší sestry, neb poznala jsem, že vaše krásná, zvučná řeč jest s láskou pěstována, jak od rodičů tak i dětí.

To není řeč, která se mluví, by jeden druhému porozuměl, toť řeč, která srdce otvírá a duši povznáší v kraje nepoznané. Věřím již té

vaší nezdolnosti, síle vaší, která jako malý potůček z pramének svůj vznik béře v horských hvozdech a pak dál a dále sílí, mohutní, až změní se v bystřinu, jíž nic nemůže se v cestu postaviti.

Žel, stalo se a děje se až dosud, že rozdělí se mocný tento proud na menší, a již zdá se, že kyne mu pohroma, však hle, opět se spojuje a mocným svým tokem a mohutnou silou poráží vše, co v cestu se mu nepřátelsky staví.

A přála bych si z plna srdce, by i dítky mé drahé vlasti též tak dobře znaly slavné dějiny její, by lnuly k nim takovou láskou, jako dítky vlasti české.

Drahá sestřičko, již vidím a uznávám, že rovněž tak, jak slavnou byla vaše minulost, jak činů plnou jest vaše přítomnost, tím skvělejší bude i vaše budoucnost.

Jak jsem hrdou, že ve hvězdnatém svazku svém mám perlu tak čistého, tak vzácného lesku, že podobné ve světě není.

Nyní však snažně tě žádám, by dítky tvé zapěly ještě jednou onu překrásnou píseň ‘Kde domov můj?’

Čechie (kyne jim rukou, dítky zpívají — ku konci písně opona pomalu padá.)

Knihy na skladě Aug. Geringera,

150 W. 12th St., Chicago.

Anglický vyslovovatel. (Spelling book), navedení ku správnému vyslovování hláskování a slabikování, čtení a psaní anglických slov s udáním výslovnosti a českých významů, pro školy a samouky sestavil Fr. B. Zdrůbek. II. vydání. 212 stran. Snížená cena v tuhé vazbě 50c., poštou 55c.

Anglicko-český slovník kapesní, sestavený F. B. Zdrůbkem. Obsahuje na 25.000 slov, z nichž se dá utvořiti ještě jednou tolik, a vyhovuje úplně běžné potřebě, jakož i pro školu obecnou. V něm obsažena jsou anglická slova dle abecedního seřazení na prvním místě, u nich naznačena správná výslovnost a jich český význam. Jest tedy používán s výhodou, kde jest zapotřebí věděti český význam pro anglická slova, jako ku př. při čtení anglických novin, kněh, atd. Jest téže úpravy a vazby jako předešlý, a cena jeho jest též $1.00.

Slovníky jsou knihy sloužící ku vyhledávání slov a jich překladů. Proto jest jejich obsah uspořádán abecedně, aby se v nich rychle překlad žádaného slova mohl vyhledati. Slovníky samy o sobě nemohou sloužit k učení se nějaké řeči, k tomu jest zapotřebí mluvnic čili tlumačů. (Viz str. 3.)

Atlas. Nepostradatelnou knihou pro každého čtenáře časopisů jest příruční světový Atlas. Ten, jejž tímto odporučujeme, čítá 106

nově sestavených barvotiskových map ze všech dílů světa. Najdete v něm kterýkoliv stát americký neb evropský. Mimo to obsahuje množství vyobrazení z amerických dějin a života, jakož i hojnost poučné četby v řeči anglické a české. 192 str. Skutečná cena 50c. Pro naše čtenáře 25c.

Česko-anglický tlumač. Pro Čechy americké se snadným mluvickým návodem pro žáky i samouky, sestavil Fr. B. Zdrůbek. Kniha tato má 255 stran dobře čitelného písma a snadnou svou soustavou stane se zajisté v brzku hledanou knihou všem, kdo rychle přiučiti se chtějí jazyku, v zemi této panujícímu. Vede žáka ponenáhlu k rychlému seznámení se s řečí od nejlehčích počátků k těžším, a kdo propracuje se návodem tímto, nabude schopnosti ku samostatnému jednání v anglické řeči i písmě. Tlumač tento rozdělen je na dva díly. První obsahuje mluvnickou průpravu o 36ti úlohách, vysvětlujících prakticky v příkladech, bez mnoha pravidel a výkladů, jak kterých slov, rčení a ohýbání dlužno užívati. Všechny anglické věty příkladné v úlohách jsou provázeny správnou výslovností a na každé stránce jsou úlohy soustavně složeny, které jsou vypočítány, aby upevnily učícího se ve čtení a výslovnosti. Díl druhý počíná seznamem slov stažených, tak často v běžné řeči užívaných, které dosud v žádné učebnici české nebyly uvedeny, ač jsou neméně důležity. Na to následuje 50 obšírných rozmluv o všech možných předmětech. Rozmluvy ty předvádějí po-

zdravy, prosby, jak ptáti se po práci, jak mluviti doma , v hostinci, v dřevárně, u kováře, truhláře, na bance, ve službě, v kuchyni, v krámě, o mírách, váhách, penězích atd. Tlumač končí dodatkem, který na 20 stránkách přináší 20 vzorků nejobyčejnějších obchodních a právních listin s českým překladem. Každý do této země zavítavší krajan nebo Češka, měl by si knihu tuto zaopatřit. Jest to kniha nejnovější, nejpraktičtější a nejmodernější k naučení se anglickému jazyku. Nový tento tlumač při bohatosti látky stojí pouze $1.25, s poštovní zásilkou $1.30.

Česko-anglický slovník kapesní, sestavený F. B. Zdrůbkem. Obsahuje přes 35.000 slov. V něm nacházíme slova česká na prvním místě dle abecedy seřazená, a vedle nich překlad anglický, jakož i přesné naznačení výslovnosti. Slouží tedy tomu, kdo chce věděti anglický význam pro česká slova, jako ku př. při překladu z češtiny do angličiny. Příruční pěkná knížka v ohebné plátěné vazbě. Cena $1.00.

Máme na skladě české a anglické slovníky kapesní, (Zdrůbkovy) a úplné (Moukovy).

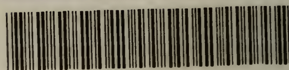
Dějiny Ameriky, díl I., od prvních počátků objevení až do počátků války za neodvislost. Upravil J. Čermák. Žádný krajan, který chce býti dobrým občanem této země a užívá svobody její,neměl by postrádati znalosti jejích dějin. S velkým počtem vyobrazení. Devět sešitů nevázaných $2.25. V plátně vázané $3.00, poštou $3.30. Skvostně vázaná v kůži se zlatou ořízkou $4.00, poštou $4.30.

Česko-americký zpěvník. Sbírka písní národních, společenských a zábavných, českých i americkým překladem. 302 str. V pěkné barevné plátěné vazbě 50c., poštou 55c.

Druhá čítanka pro školy česko-americké. Sestavil Fr. B. Zdrůbek. Čtvrté opravené a rozšířené, četnými obrazy opatřené vydání. Kniha 330 stran silná, v tuhé desky vázaná, která nemá ve svém oboru sobě rovné. Cena 65c., poštou 75c.

Katechismus svobodomyslné mládeže, to jest: Nárys mravouky, založené na vědeckém názoru světa. Pro školu i soukromé poučení sepsal Bartoš Bittner. Knížka ta má 35 stran krásně čitelného tisku a neměla by chybět v žádné české domácnosti. Aby mohli i ti nejchudší si ji opatřiti, učiněna cena ta nejmenší k tomu stanovil vydavatel cenu vázané knihy a sice 20c., s poštovní zásilkou 22c.

Katechismus pro svobodomyslnou mládež česko-americkou. Vzdělal A. M. Špera. Katechismus tento jest spracován na základě otázek z katolické učebnice, jimž spisovatel odpovídá velmi duchaplným způsobem a skutečně není lepší knihy, která by každému otevřela vchod ku pravému poznání a správný názor světa, než-li tato. Zvláště je to důležitá učebky za neodvislost až do občanské války. Upravil J. Čermák. Kdo má díl I. a válku občanskou, nemůže zůstati bez tohoto neméně cenného, obsahem bohatého a hojně illustrovaného díla. Cena skvostně vázané $2.25, poštou $2.40.

Cena 50c.
poštou 55c.